

Profil ogólnoakademicki

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **rolnictwo**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek:

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie

Data przeprowadzenia wizytacji: **23-24 października 2023 r.**

Warszawa, 2023

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	3
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	3
1.2. Informacja o przebiegu oceny	3
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	4
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	5
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	16
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	27
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	35
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	39
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	42
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	44
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	47
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	49
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	51
5. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I - ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część II - ocena losowo wybranych prac dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. inż. Barbara Gąsiorowska, członek PKA

członkowie:

1. prof. dr hab. inż. Jacek Żarski, ekspert PKA
2. dr hab. inż. Jan Buczek, ekspert PKA
3. dr inż. Katarzyna Łyp-Wrońska, ekspert ds. pracodawców
4. Joanna Kruszyńska, ekspert ds. studenckich
5. mgr Karolina Martyniak, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku rolnictwo, prowadzonym przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2023/2024. PKA po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na tym kierunku. Prezydium PKA Uchwałą Nr 277/2018 z dnia 8 marca 2018 r. w sprawie oceny programowej na kierunku „rolnictwo” prowadzonym na Wydziale Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim wydało ocenę pozytywną. Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej stwierdziło, iż Wydział Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne do prowadzenia na kierunku „rolnictwo” studiów pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim. Poziom prowadzonego kształcenia spełnia kryteria jakościowe w stopniu pozwalającym na wydanie oceny pozytywnej. Wszystkie kryteria jakościowe oceny programowej uzyskały ocenę w pełni.

Bieżąca wizytacja została przygotowana i przeprowadzona w trybie stacjonarnym z wykorzystaniem narzędzi komunikowania się na odległość, zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej, której dokonuje Polska Komisja Akredytacyjna. Zespół oceniający poprzedził wizytację zapoznaniem się z raportem samooceny przedłożonym przez władze Uczelni, odbył także spotkania organizacyjne w celu omówienia spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i Jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji. Dokonano także podziału zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego. W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni, zespołem przygotowującym raport samooceny, studentami, Samorządem Studenckim, przedstawicielami studenckich kół naukowych, nauczycielami akademickimi prowadzącymi zajęcia na ocenianym kierunku studiów, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz z osobami odpowiedzialnymi za doskonalenie jakości i funkcjonowanie wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia. Ponadto podczas wizytacji przeprowadzono hospitację zajęć oraz weryfikację bazy dydaktycznej i biblioteki wykorzystywanej w realizacji zajęć na ocenianym kierunku studiów. W toku wizytacji zespół oceniający dokonał przeglądu losowo wybranych prac dyplomowych i etapowych, a także przedłożonej dokumentacji. Przed zakończeniem wizytacji dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi, o których zespół oceniający poinformował władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	rolnictwo	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	rolnictwo i ogrodnictwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	7 semestrów / 210 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4 tygodnie / 125 godzin / 5 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	inżynier	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	55	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁴	2675 godzin	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	107 ECTS	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	150 ECTS	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	63 ECTS	-

¹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	rolnictwo	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{5,6}	rolnictwo i ogrodnictwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	8 semestrów / 210 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	4 tygodnie / 125 godzin / 5 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	inżynier	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	-	58
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸	-	1700 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	-	68 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	-	150 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	-	63 ECTS

⁵ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	rolnictwo	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{9,10}	rolnictwo i ogrodnictwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	3 semestry / 90 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ¹¹ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister inżynier	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	18	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ¹²	1125 godzin	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	45 ECTS	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	70 ECTS	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	31 ECTS	-

⁹ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

¹⁰ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

¹¹ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

¹² Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	rolnictwo	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	ogólnoakademicki	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	niestacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{13,14}	rolnictwo i ogrodnictwo	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	4 semestry / 90 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ¹⁵ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym (jeżeli program studiów przewiduje praktyki)	nie dotyczy	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	brak	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister inżynier	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	-	26
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ¹⁶	-	650 godzin
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	-	26 ECTS
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom związanym z prowadzoną w uczelni działalnością naukową w dyscyplinie lub dyscyplinach, do których przyporządkowany jest kierunek studiów	-	70 ECTS
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	-	31 ECTS

¹³ W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

¹⁴ Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

¹⁵ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

¹⁶ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ¹⁷ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	kryterium spełnione

¹⁷ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Uczelnia prowadząca oceniany kierunek studiów rolnictwo - Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie - ma długą tradycję kształcenia na poziomie wyższym i prowadzenia badań naukowych, głównie w dziedzinie nauk rolniczych i nauk weterynaryjnych. Wywodzi się z utworzonego w 1944 r. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Od 1955 r. prowadzi działalność edukacyjną i badawczą jako samodzielna uczelnia, najpierw jako Wyższa Szkoła Rolnicza, od 1972 r. jako Akademia Rolnicza, a od 2008 r. Uniwersytet Przyrodniczy. Jednostką organizacyjną Uczelni odpowiedzialną za realizację programu ocenianego kierunku studiów jest najstarszy na Uczelni Wydział Agrobiotechnologii, który funkcjonuje od 1944 roku i z którego wywodzą się pozostałe Wydziały Uniwersytetu. W skład Wydziału Agrobiotechnologii wchodzi aktualnie 2 Instytuty i 9 Katedr, które prowadzą działalność dydaktyczną i naukową z zakresu szeroko pojętego rolnictwa. Jednostkami wiodącymi dla ocenianego kierunku studiów są Katedra Herbológii i Technik Uprawy Roślin oraz Katedra Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa.

Aktualnie na kierunku prowadzone są studia pierwszego oraz drugiego stopnia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Studia prowadzone są na profilu ogólnoakademickim. Wynika to z prowadzonych w Uczelni na wysokim poziomie badań naukowych w dziedzinie nauk rolniczych. Rada dyscypliny naukowej rolnictwo i ogrodnictwo, do której w 100% przyporządkowano oceniany kierunek studiów rolnictwo posiada pełne uprawnienia akademickie w zakresie nadawania stopnia naukowego doktora i doktora habilitowanego w dziedzinie nauk rolniczych w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Koncepcja kształcenia na kierunku rolnictwo, jednym z najstarszych i najbardziej ugruntowanych w krajowym systemie szkolnictwa wyższego, jest w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie przemyślana, czytelnie sprecyzowana, dobrze opisana i stale doskonalona wraz z postępem biologicznym, technologicznym i technicznym oraz przemianami społeczno-gospodarczymi, zachodzącymi w produkcji rolniczej. Koncepcja kształcenia zakłada, że absolwenci będą posiadać wiedzę i umiejętności dotyczące wszelkich aspektów prowadzenia produkcji rolniczej, zwłaszcza roślinnej, podbudowane wiedzą w zakresie nauk podstawowych oraz dotyczącą ochrony środowiska. Na podstawie tych założeń prawidłowo określono cele kształcenia i sylwetkę absolwenta, posiadającego wiedzę, umiejętności i kompetencje inżynierskie, niezbędne do prowadzenia różnorodnej – produkcyjnej, usługowej i handlowej działalności gospodarczej, a także działalności administracyjnej i edukacyjnej w sektorze rolnictwa. Studia pierwszego stopnia zapewniają zdobycie aktualnej wiedzy z zakresu nauk rolniczych, przyrodniczych i inżynierjno-technicznych, w tym zwłaszcza wiedzy specjalistycznej z zakresu agronomii, ogrodnictwa, zootechniki, technologii żywności, ekonomiki oraz organizacji i zarządzania w rolnictwie, a także oddziaływania działalności rolniczej na środowisko i wynikających stąd zagrożeń. Celem studiów jest nabycie przez studiujących umiejętności umożliwiających realizację zadań w zakresie technologii związanych z produkcją rolniczą, zwłaszcza roślinną oraz zapewniających przygotowanie do prowadzenia gospodarstwa rolnego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju. Z kolei studia drugiego stopnia zapewniają zdobycie pogłębionej wiedzy z zakresu nauk rolniczych, przyrodniczych i inżynierjno-technicznych, w tym zwłaszcza z zakresu kształtowania środowiska rolniczego i procesów zachodzących w biosferze, postępu biologicznego, technologii i technik stosowanych w rolnictwie, zasad funkcjonowania

ekosystemów rolniczych i ich oddziaływanie na środowisko, zasad działania w agrobiznesie. Wszechstronne i interdyscyplinarne kształcenie na kierunku rolnictwo umożliwia absolwentom podejmowanie różnorodnych działań gospodarczych, administracyjnych i edukacyjnych w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Absolwent kierunku posiada przede wszystkim wiedzę i umiejętności pozwalające na prowadzenie działalności produkcyjnej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej, ale również może znaleźć zatrudnienie w organach administracji rządowej i samorządowej związanej z rolnictwem, instytutach badawczych i placówkach naukowych, firmach consultingowych i eksperckich, w przedsiębiorstwach zajmujących się skupem i obrotem produktów roślinnych, środkami do produkcji rolnej oraz w zakładach przemysłu rolno-spożywczego, w firmach związanych z tworzeniem i upowszechnianiem postępu biologicznego, w mediach, ubezpieczeniach itp. Prowadzenie kształcenia na kierunku rolnictwo znajduje swoje uwarunkowania w historii i lokalizacji Uniwersytetu Przyrodniczego, który posiada silne związki z regionem, umożliwiające wspomaganie potrzeb gospodarczo-społecznych i kulturowych Lubelszczyzny.

Kierunek studiów rolnictwo, realizowany od 79 lat, jest najstarszym kierunkiem na Uczelni, w pełni wpisuje się w misję i strategię Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz Wydziału Agrobiotechnologii. Koncepcja i cele kształcenia są także zgodne z polityką jakości opracowaną i uchwaloną przez Senat na lata 2019-2030. Oceniany kierunek rolnictwo w pełni wpisuje się w trzy najważniejsze obszary działalności dydaktycznej oraz badawczej, prowadzonej przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w celu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju i regionu Polski Wschodniej: techniki, technologie i organizacja wytwarzania żywności, kształtowanie i ochrona środowiska życia człowieka oraz zdrowie i zdrowy styl życia. Strategia Uczelni zakłada zapewnienie możliwie najwyższej jakości kształcenia, doskonalenie kompetencji i stabilny rozwój kadry, współpracę z otoczeniem krajowym i międzynarodowym, rozwój infrastruktury zapewniającej sprawną realizację procesu dydaktycznego i prac naukowo-badawczych. Do zasadniczych celów Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie należy także prowadzenie działalności edukacyjnej zgodnej z potrzebami krajowego i lokalnego rynku pracy, w tym dotyczącej produkcji żywności metodami zintegrowanymi lub ekologicznymi w bezpiecznym środowisku. Ma to szczególne znaczenie na Lubelszczyźnie, charakteryzującej się wysokim potencjałem do rozwoju upraw ekologicznych i integrowanych. Koncepcja i cele kształcenia ocenianego kierunku rolnictwo są także w pełni zgodne z misją i celami strategicznymi Wydziału Agrobiotechnologii. Jednym z głównych celów strategicznych Wydziału jest stałe doskonalenie jakości kształcenia oraz kształcenie wysoko kwalifikowanej kadry dla otoczenia społeczno-gospodarczego i wzmocnienia konkurencyjności absolwentów na rynku pracy. Koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku w pełni wpisują się w politykę jakości Uniwersytetu Przyrodniczego i Wydziału Agrobiotechnologii. Najważniejszym zadaniem jest umożliwienie osiągnięcia efektów uczenia się zgodnie z funkcjonującym Wewnętrznym Systemem Zarządzania Jakością Kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, przyjętym przez Senat Uczelni Uchwałą Nr 53/2019-2020 z dnia 28 lutego 2020 r. Celami polityki jakości jest podnoszenie poziomu kształcenia studentów i wykształcenia absolwentów, doskonalenie jakości pracy dydaktycznej nauczycieli akademickich, wykorzystywanie ich dorobku dydaktycznego i naukowego w procesie kształcenia studentów.

Koncepcja i cele kształcenia w pełni mieszczą się i są powiązane z prowadzonymi w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie badaniami naukowymi w dziedzinie nauk rolniczych i w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, do której oceniany kierunek studiów rolnictwo został przyporządkowany w 100%. Niewątpliwie dyscyplina ta jest wiodącą dla ocenianego kierunku, którego naczelnym celem jest

wykształcenie absolwenta posiadającego wiedzę i umiejętności z zakresu biologiczno-chemicznych i przyrodniczo-środowiskowych podstaw oraz technologii produkcji roślinnej. Dyscyplina naukowa rolnictwo i ogrodnictwo, dotyczy badań naukowych, mających na celu uzyskanie postępu biologicznego i agrotechnicznego w rolniczej produkcji roślinnej, z zakresu której wiedza i umiejętności stanowią sedno kierunku rolnictwo.

Koncepcja i cele kształcenia na ocenianym kierunku studiów rolnictwo są w pełni powiązane z prowadzoną w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie działalnością naukową w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, do których kierunek jest przyporządkowany. Zajęcia dydaktyczne realizowane przez nauczycieli akademickich są ściśle powiązane z ich efektywną działalnością naukową. Ma to istotny wpływ na doskonalenie programu studiów i jego realizację przez kompetentną, prowadzącą badania naukowe kadrę. Do głównych kierunków badań naukowych ściśle powiązanych z koncepcją i celami kształcenia ocenianego kierunku rolnictwo należą m.in. ochrona i kształtowanie krajobrazu rolniczego oraz gospodarowanie zasobami przyrodniczymi i kulturowymi zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju, aspekty nawozowe, jakościowe i środowiskowe kształtujące plony roślin uprawianych na cele żywnościowe, paszowe i energetyczne, potencjał aplikacyjny nanocząstek w nawożeniu i ochronie roślin, stan fizyczny i chemiczny gleb naturalnych i antropogenicznych, degradacja i rekultywacja gleb oraz gospodarka odpadami, genomika roślin uprawnych, zrównoważony rozwój sektora agrobiznesu i obszarów wiejskich, optymalizacja technologii uprawy roślin rolniczych, w tym wpływ czynników agrotechnicznych i fizycznych na plon i jakość roślin uprawnych, biologiczne i agrotechniczne aspekty produkcji roślin zielarskich, przemysłowych i energetycznych, proekologiczne aspekty uprawy roślin, podnoszenie odporności zbóż na choroby grzybowe, ekonomia, zarządzanie i marketing w kształtowaniu relacji rynkowych w rolnictwie. Opracowana i realizowana na kierunku rolnictwo koncepcja kształcenia jest w pełni zgodna z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego oraz zawodowego rynku pracy w sektorze szeroko pojętego rolnictwa. Podstawą do określenia i modyfikacji celów i koncepcji kształcenia były wnioski wynikające z dyskusji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego i obserwacji rozwoju produkcji rolniczej na terenie regionu, kraju i całej UE, wspieranej w ramach Wspólnej Polityki Rolnej. Wnioski te świadczą niezbicie o wzrastającym zapotrzebowaniu rynku pracy na absolwentów studiów ocenianego kierunku rolnictwo, posiadających wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne do pracy w sektorze rolniczym i przetwórczym. Studia na kierunku rolnictwo mają wszechstronny charakter, dają przygotowanie do prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego oraz pracy w otoczeniu rolnictwa, w administracji rządowej i samorządowej obsługującej rolnictwo, a także w doradztwie związanym z innowacyjnym użytkowaniem terenów rolniczych. Realizacja programu studiów pozwala na nabycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do pełnienia ważnych ról w życiu gospodarczym i społecznym w regionie i w kraju oraz otoczeniu międzynarodowym. Zorientowaniu na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego sprzyja także silne powiązanie koncepcji kształcenia z praktycznym charakterem badań, odpowiadających na potrzeby oraz osadzonych w aktualnych realiach funkcjonowania sektora rolniczego.

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku rolnictwo zostały określone i są doskonalone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Uczelnia prowadzi stałą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, którzy m.in. wspomagają i wpływają na aktualizację oraz doskonalenie praktycznego aspektu kształcenia m.in. podczas spotkań Rady Interesariuszy Zewnętrznych oraz podczas corocznie organizowanych Dni Kierunku. Interesariusze zewnętrzni uczestniczą w dostosowywaniu treści programowych do realnych potrzeb rynku pracy oraz

w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się. Wynikiem ścisłej współpracy Uczelni z przedstawicielami instytucji zewnętrznych w zakresie doskonalenia celów i koncepcji kształcenia jest przede wszystkim zwiększenie umiejętności wykorzystania wiedzy w praktyce. W procesie tworzenia i doskonalenia koncepcji kształcenia ocenianego kierunku biorą udział także pracownicy i studenci jako interesariusze wewnętrzni poprzez udział swoich przedstawicieli w pracach Rady Programowej kierunku, Kolegium wydziałowego i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Inną formą uczestnictwa i wpływu studentów na doskonalenie koncepcji kształcenia jest także ankietyzacja przeprowadzana corocznie przez radę programową wśród studentów ocenianego kierunku rolnictwem.

Koncepcja i cele kształcenia kierunku rolnictwo zasadniczo nie uwzględniają nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Metody te i techniki były stosowane w sytuacjach nadzwyczajnych, związanych z pandemią COVID-19. Obecnie obowiązujące kierunkowe efekty uczenia się dla ocenianego kierunku studiów rolnictwo zostały przyjęte Uchwałą Senatu Nr 14/2022/2023 z dnia 24 lutego 2023 r. w sprawie doskonalenia programu studiów na kierunku rolnictwo. Uchwała, oprócz opisu efektów uczenia się, zawiera także plany studiów dla poszczególnych poziomów i form kształcenia oraz ogólną i szczegółową charakterystykę studiów pierwszego i drugiego stopnia. Jak wynika z tekstu uchwały, została ona przyjęta w celu udoskonalenia programu ocenianego kierunku, po uwzględnieniu postulatów interesariuszy zewnętrznych oraz wewnętrznych. Opisy zakładanych efektów uczenia się na kierunku studiów rolnictwo sporządzono w formie tabelarycznej, odrębnie dla obu poziomów studiów, są one identyczne dla obu form realizacji studiów – stacjonarnej i niestacjonarnej. Liczba efektów uczenia się zdefiniowanych dla studiów pierwszego stopnia wynosi 28, w tym 11 z zakresu wiedzy, 14 z zakresu umiejętności i 3 z zakresu kompetencji społecznych. Sformułowano je poprawnie, używając zalecanych czasowników: zna i rozumie, potrafi, jest gotów do.

Ocena merytoryczna treści kierunkowych efektów pozwala stwierdzić ich pełną zgodność z koncepcją i celami kształcenia na kierunku rolnictwo oraz z aktualnym stanem wiedzy i zakresem działalności naukowej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, do której w całości Uczelnia kierunek przyporządkowała. Z tego względu wykazują pełną zgodność z ogólnoakademickim profilem studiów, jakkolwiek uwzględniają również aspekty praktyczne oraz oczekiwania zawodowego rynku pracy w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Zakładane efekty uczenia się dla ocenianego kierunku studiów pierwszego stopnia uwzględniają zdobywanie przez studentów pogłębionej wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych oraz kompetencji inżynierskich niezbędnych na rynku pracy, w działalności badawczej oraz w dalszej edukacji. W trakcie realizacji studiów pierwszego stopnia na kierunku rolnictwo studenci osiągają efekty uczenia się w zaawansowanym stopniu w zakresie wiedzy dotyczącej właściwości gleb oraz procesów zachodzących w litosferze, atmosferze i hydrosferze, zasad uprawy roli, doboru materiału siewnego i roślin w zmianowaniu, nawożenia, metod zwalczania chwastów, walki z fitofagami i czynnikami chorobotwórczymi, która jest niezbędna do zaplanowania technologii uprawy i pielęgnacji roślin w systemach rolniczych oraz do organizacji i oceny ekonomicznej efektywności produkcji rolniczej. Studenci poznają też w zaawansowanym zakresie fakty, zjawiska i teorie wyjaśniające zależności w agrocenozach. Na ocenianym kierunku rolnictwo studenci nabywają umiejętności wykonywania obliczeń chemicznych, stosowania podstawowych technik laboratoryjnych oraz prowadzenia analiz jakościowych i ilościowych materiału roślinnego i gleby. Potrafią analizować i interpretować dane z różnych źródeł, np. ze stacji meteorologicznej lub stacji chemiczno-rolniczej, dostrzegać i prognozować zjawiska zachodzące w środowisku oraz właściwie interpretować związki

przyczynowo-skutkowe w działalności rolniczej, posługiwać się miernikami społeczno-ekonomicznymi i stosować rachunek ekonomiczny w podejmowaniu decyzji w zakresie działalności gospodarczej, rozpoznać gatunki roślin uprawnych, zielarskich, roślin użytków zielonych oraz typy gleb i nawozy, rozpoznać gatunki chwastów, szkodniki i choroby roślin oraz zaplanować właściwą metodę ochrony roślin przed agrofagami. Osiągnięcie efektów uczenia się pozwala także na nabycie umiejętności zaplanowania zmianowania roślin, uprawy roli, nawożenia, siewu, pielęgnacji oraz zbioru i magazynowania płodów rolnych, a także dobrania odpowiednich maszyn i urządzeń rolniczych do technologii uprawy. W zakresie kompetencji społecznych osiągnięcie efektów uczenia się na studiach pierwszego stopnia prowadzi do gotowości doksztalcania się i samodoskonalenia, odpowiedzialności za jakość płodów rolnych, stan środowiska przyrodniczego, bioróżnorodność i dobrostan zwierząt oraz podejmowania działań zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju, wypełniania zobowiązań społecznych, przestrzegania zasad etyki zawodowej oraz poszanowania dorobku i tradycji zawodu rolnika. Efekty uczenia się, sformułowane dla studiów pierwszego stopnia, uwzględniają kompetencje badawcze, zakładając umiejętność wykonania eksperymentu pod kierunkiem opiekuna i korzystania z różnych źródeł informacji naukowej, kompetencje społeczne niezbędne w działalności naukowej oraz doskonalenie umiejętności posługiwania się podstawowym słownictwem na poziomie B2 Europejskiego Systemu Opisu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego oraz specjalistycznym z zakresu nauk przyrodniczo-rolniczych. Kierunkowe efekty uczenia się sformułowane na studiach pierwszego stopnia odniesiono do właściwego poziomu 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych z uwzględnieniem charakterystyk uniwersalnych pierwszego stopnia oraz charakterystyk drugiego stopnia, typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych na poziomie 6 PRK w ramach systemu szkolnictwa wyższego. Ponadto zgodnie z tytułem zawodowym nadawanym absolwentom, osiągnięcie efektów uczenia się umożliwi uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 226), dotyczących wiedzy i umiejętności. Efekty uczenia się pozwalające na osiągnięcie kompetencji inżynierskich sformułowano w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie odrębnie i zamieszczono w dodatkowej tabeli, odnosząc je zarówno do 6, jak i 7 poziomu PRK. Dotyczą one zatem zarówno studiów pierwszego, jak i drugiego stopnia. Na kierunku rolnictwo zdefiniowano 10 efektów uczenia się prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich – 4 w kategorii wiedzy i 6 w kategorii umiejętności. W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie podstawowe procesy zachodzące w cyklu życia obiektów, systemów i urządzeń, właściwych dla kierunku studiów rolnictwo, podstawowe metody, techniki i technologie, narzędzia i materiały stosowane przy rozwiązywaniu zadań inżynierskich z zakresu studiowanego kierunku, społeczne, ekonomiczne, prawne i inne pozatechniczne uwarunkowania działalności inżynierskiej. Przykładowe efekty w zakresie umiejętności zakładają, że absolwent ocenianego kierunku potrafi planować i przeprowadzać eksperymenty, w tym pomiary i symulacje komputerowe, interpretować uzyskane wyniki i wyciągać wnioski, wykorzystać metody analityczne, symulacyjne i eksperymentalne przy identyfikacji i formułowaniu specyfikacji zadań inżynierskich oraz ich rozwiązywaniu, dostrzegać aspekty systemowe i pozatechniczne, w tym środowiskowe, ekonomiczne, prawne i etyczne, przy diagnozowaniu problemu i rozwiązywaniu zadań projektowych dotyczących rolnictwa. Dobór treści i metod kształcenia zapewnia osiągnięcie przez studentów, w ramach zajęć przewidzianych planem i programem studiów, wszystkich zakładanych efektów uczenia się prowadzących do uzyskania kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomach 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji. Efekty uczenia się umożliwiające uzyskanie

kompetencji inżynierskich na kierunku rolnictwo z zakresu uprawy roli i roślin, nawożenia, ochrony roślin, systemów rolniczych, ochrony środowiska, techniki rolniczej lub innych działań związanych z produkcją rolniczą realizowane są w szerokiej grupie zajęć służących uzyskaniu i utrwaleniu umiejętności praktycznych. Do tych dodatkowo sformułowanych, 10 kierunkowych efektów „inżynierskich” nie odniesiono jednak efektów sporządzonych dla poszczególnych zajęć i modułów. Dlatego należałoby odniesienia te uzupełnić.

Dla studiów drugiego stopnia kierunku studiów rolnictwo sformułowano ogółem 18 efektów uczenia się, w tym 7 z zakresu wiedzy, 8 z zakresu umiejętności i 3 z zakresu kompetencji społecznych. Podobnie jak na studiach pierwszego stopnia, efekty uczenia się są w pełni zgodne z ogólnoakademickim profilem studiów, z koncepcją i celami kształcenia na ocenianym kierunku, aktualnym stanem wiedzy i tematyką badań naukowych w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, do której Uczelnia odniosła je w 100%. Studenci osiągają efekty uczenia się w pogłębionym stopniu w zakresie wiedzy dotyczącej głównych tendencji rozwojowych, metod prowadzenia badań rolniczych i statystycznej interpretacji danych w działalności badawczej i zawodowej, zaawansowanej wiedzy dotyczącej produkcji rolniczej oraz globalnych problemów związanych z działalnością rolniczą, a także założeń i mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej oraz czynników determinujących zrównoważony rozwój obszarów wiejskich. Na studiach drugiego stopnia studenci rolnictwa nabywają umiejętności wykonywania specjalistycznych pomiarów i obliczeń w zakresie prowadzonej działalności rolniczej, potrafią dokonać wyboru metody analizy instrumentalnej w ocenie jakości ziemiopłodów i stanu środowiska przyrodniczego oraz posługiwać się metodami stosowanymi w biotechnologii, w doświadczalnictwie rolniczym oraz analizą statystyczną, wdrażać najnowsze osiągnięcia w zakresie szeroko rozumianego rolnictwa oraz analizować i wykorzystywać informacje pochodzące z różnych źródeł oraz zaplanować produkcję rolniczą w gospodarstwie z uwzględnieniem wykorzystania ziemiopłodów, warunków środowiskowych oraz gospodarki rynkowej. W zakresie kompetencji społecznych są przygotowani i gotowi do użytkowania zasobów środowiska przyrodniczego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz myślenia i działania w sposób przedsiębiorczy na rzecz interesu publicznego, postępowania zgodnie z zasadami etyki zawodowej, podejmowania inicjatyw, współdziałania w zespole i organizowania zakresu i czasu pracy, a także rozwijania dorobku i tradycji zawodu rolnika oraz do krytycznej oceny zjawisk przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych oraz uznawania wiedzy w rozwiązywaniu problemów poznawczych i praktycznych w rolnictwie. Efekty uczenia się sformułowane na studiach drugiego stopnia ocenianego kierunku uwzględniają posługiwanie się językiem obcym na poziomie biegłości B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy oraz uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia określone w ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, a także charakterystyki drugiego stopnia efektów uczenia się dla kwalifikacji na poziomie 7 PRK, typowe dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Ponadto zgodnie z tytułem zawodowym magister inżynier, nadawanym absolwentom studiów drugiego stopnia, osiągnięcie efektów uczenia się umożliwia uzyskanie kompetencji inżynierskich, zawartych w charakterystykach drugiego stopnia określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 7 ust. 3 ww. ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r., dotyczących wiedzy i umiejętności. Szczegółowe efekty uczenia się sporządzono dla poszczególnych zajęć, znajdujących się w planach studiów. Zamieszczono je w zestawach sylabusów, opracowanych osobno dla formy studiów stacjonarnej i niestacjonarnej. Dla poszczególnych zajęć sformułowano zestawy efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. Efekty te odniesiono do opisów efektów kierunkowych. Na podstawie tych odniesień można stwierdzić, że jest realna możliwość uzyskania przez studiujących efektów dotyczących poszczególnych zajęć ujętych

w planie studiów, a przez to kierunkowych efektów uczenia. Kierunkowe i opracowane dla poszczególnych zajęć efekty uczenia się są sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na weryfikowanie stopnia ich osiągnięcia przez studentów. Zwłaszcza efekty uczenia się dla poszczególnych zajęć zostały określone w taki sposób, aby były mierzalne i pozwalały na stworzenie systemu ich weryfikacji w formie wskazanej w modułach oraz możliwe do osiągnięcia w zdefiniowanym przez program studiów czasie. Przykładem prawidłowo sformułowanych efektów przedmiotowych są efekty sformułowane dla zajęć z zakresu szczegółowej uprawy zakładające, że student ma wiedzę w zakresie systematyki, biologii, morfologii i uprawy roślin zbożowych i okopowych. Potrafi rozpoznawać podstawowe gatunki roślin zbożowych i okopowych oraz opracować i wdrożyć technologię uprawy roślin zbożowych i okopowych. Posiada świadomość odpowiedzialności za jakość płodów rolnych i rozumie zasady zrównoważonego rozwoju. Osiągnięcie efektów uczenia się na studiach pierwszego stopnia na kierunku rolnictwo umożliwia podjęcie dalszej nauki na studiach drugiego stopnia lub na studiach podyplomowych, zaś po studiach drugiego stopnia absolwenci mogą podjąć dalszą edukację na studiach podyplomowych lub w szkole doktorskiej. Do założonych efektów uczenia się dostosowane są cele oraz merytoryczne treści poszczególnych zajęć. Kierunkowe efekty uczenia się są osiągane także w czasie przygotowywania projektu inżynierskiego lub pracy dyplomowej i umożliwiają studentom zdobywanie zaawansowanej wiedzy aktualizowanej w oparciu o najnowsze osiągnięcia naukowe, korespondując z badaniami prowadzonymi na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia na kierunku rolnictwo są w pełni zgodne z misją i strategią Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie oraz polityką jakości na lata 2019-2030. Oceniany kierunek w pełni wpisuje się w trzy najważniejsze obszary działalności dydaktycznej oraz badawczej Uczelni: techniki, technologie i organizacja wytwarzania żywności, kształtowanie i ochrona środowiska oraz zdrowie i zdrowy styl życia. Koncepcja i cele kształcenia w pełni mieszczą się w dyscyplinie naukowej rolnictwo i ogrodnictwo, do której kierunek rolnictwo został przyporządkowany w 100% oraz są ściśle powiązane z działalnością naukową Uczelni w tej dyscyplinie. Zgodna z koncepcją i celami kształcenia tematyka oraz wysoki poziom badań naukowych umożliwia studentom ocenianego kierunku zdobywanie kompetencji badawczych i udział w procesie badawczym. Koncepcja i cele kształcenia kierunku rolnictwa są w pełni zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym w szczególności zawodowego rynku pracy w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej, który ma duże znaczenie w regionie lubelskim. Koncepcja i cele kształcenia na kierunku rolnictwo zostały określone i są stale doskonalone we współpracy z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Uczelnia prowadzi ścisłą współpracę z interesariuszami zewnętrznymi, którzy wspomagają i wpływają na aktualizację oraz doskonalenie koncepcji zawodowego aspektu kształcenia na ocenianym kierunku.

Efekty uczenia się są w pełni zgodne z koncepcją i celami kształcenia na kierunku rolnictwo, aktualnym stanem wiedzy i zakresem działalności naukowej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Wykazują zgodność z ogólnoakademickim profilem studiów, uwzględniając również aspekty praktyczne oraz oczekiwania zawodowego rynku pracy w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Zakładane efekty uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia ocenianego kierunku uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów wiedzy, umiejętności badawczych i kompetencji społecznych oraz kompetencji inżynierskich niezbędnych na rynku pracy, w działalności badawczej oraz w dalszej edukacji. Umożliwiają posługiwanie się językiem obcym na poziomie biegłości B2 i B2+ Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego Rady Europy. Efekty uczenia się są prawidłowo odniesione do właściwych poziomów PRK charakterystyk uniwersalnych oraz typowych dla kwalifikacji uzyskiwanych w ramach systemu szkolnictwa wyższego i nauki. Sformułowania efektów uczenia się są prawidłowe, umożliwiające ich weryfikację i ocenę stopnia osiągnięcia przez studiujących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie zidentyfikowano dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe realizowane w ramach ocenianego kierunku rolnictwo wynikają z jasno określonych celów i koncepcji kształcenia oraz opisu kierunkowych i modułowych efektów uczenia się. Uwzględniają aktualny stan wiedzy i metodyki badań w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, do której kierunek został przyporządkowany w 100%. Są także w pełni zgodne z zakresem działalności naukowej Uczelni w tej dyscyplinie. Wyniki badań naukowych prowadzonych przez nauczycieli akademickich realizujących kształcenie na kierunku rolnictwo, wykorzystywane są podczas wielu zajęć kluczowych w programie studiów kierunku rolnictwo, m.in. na studiach pierwszego stopnia są to: ochrona roślin – fitopatologia, nauka o szkodnikach roślin, ogólna uprawa roli i roślin, chemia rolna, herbologia, łąkarstwo, szczegółowa uprawa, dolistne dokarmianie roślin, organizacja i ekonomika gospodarstw rolnych, a na studiach drugiego stopnia: agrobiotechnologia, doradztwo odmianowe, doradztwo płodozmianowe, doradztwo nawozowe, ochrona roślin rolniczych, rolnictwo ekologiczne, postępowanie biologiczne, towaroznawstwo surowców roślinnych i in. Treści programowe są w pełni powiązane z zainteresowaniami naukowymi i działalnością naukową nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku studiów, co sprzyja osiągnięciu przez studentów kompetencji badawczych. Jednocześnie, dzięki współpracy Uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym, treści programowe pozwalają na osiągnięcie wiedzy i umiejętności pod kątem ich praktycznego zastosowania w szeroko pojętym sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Dobór treści programowych, które obejmują kluczowe zagadnienia dotyczące szeroko pojętej branży rolniczej i uwzględniają aktualne trendy i oczekiwania na rynku pracy, pozwalając na uzyskanie kompetencji inżynierskich, w pełni odpowiada celom i koncepcji kształcenia, jest zgodny z zakładaną sylwetką absolwenta studiów pierwszego i drugiego stopnia oraz spójny z efektami uczenia się.

Na studiach pierwszego stopnia treści programowe zostały dobrane właściwie, zgodnie z zasadami kształcenia na poziomie wyższym. Na obu formach kształcenia, program studiów uwzględnia w prawidłowych proporcjach godzinowych i nakładów pracy zajęcia ogólne, obejmujące nauczanie w zakresie znajomości języka obcego na poziomie B2 (do wyboru język angielski, niemiecki, francuski i rosyjski), technologii informacyjnych, ochrony własności intelektualnej, bezpieczeństwa pracy z ergonomią, grafiki inżynierskiej lub projektowania graficznego, komunikacji społecznej, mikroekonomii oraz trzech zajęć z grupy humanistyczno-społecznych do wyboru spośród 4 oferowanych (filozofia, etyka, socjologia oraz historia wsi i rolnictwa), a także zajęcia z wychowania fizycznego, realizowane tylko na studiach stacjonarnych. W programie ocenianego kierunku znajdują się bogate treści podstawowe, dotyczące wiedzy z nauk przyrodniczych i pokrewnych, tworzące podstawy do zrozumienia zjawisk i procesów w środowisku przyrodniczym i w rolnictwie oraz do nabywania kompetencji inżynierskich, głównie w zakresie umiejętności stosowania metod analitycznych w laboratoriach, interpretacji wyników i wyciągania wniosków. Przekazywane są one studiującym w ramach realizacji takich zajęć jak: *botanika rolnicza, zoologia, mikrobiologia, fizjologia roślin, genetyka* (biologiczne podstawy rolnictwa) oraz *chemia, biochemia* (chemiczne podstawy rolnictwa). Do kluczowych treści programowych na studiach pierwszego stopnia należy zaliczyć przed wszystkim obowiązkowe treści realizowane na zajęciach kierunkowych, związanych bezpośrednio z przygotowaniem do pracy zawodowej w produkcji rolniczej i otoczeniu rolnictwa. Należą tu specyficzne i kompleksowe treści programowe dotyczące środowiskowych podstaw produkcji rolniczej (*gleboznawstwo, agrometeorologia lub klimatologia i meteorologia, agroekologia*), technologii produkcji roślinnej (*ochrona roślin – fitopatologia, nauka o szkodnikach roślin, chemia rolna, dolistne dokarmianie roślin, technologie produkcji owoców jagodowych i warzyw, ogólna uprawa roli i roślin, herbologia, hodowla roślin i nasiennictwo, szczegółowa uprawa 1, szczegółowa uprawa 2, łąkarstwo, przechowalnictwo płodów rolnych*), technologii produkcji zwierzęcej (*chów zwierząt*), społeczno-gospodarczych uwarunkowań rolnictwa (*prawo rolne, organizacja i ekonomika gospodarstw rolnych*) oraz techniki rolniczej (*melioracje z elementami miernictwa, technika rolnicza lub postęp techniczny w rolnictwie*). Bardzo ważnym modułem są obowiązkowe treści programowe realizowane w ramach procesu dyplomowania w formie seminariów dyplomowych, realizowanych na dwóch ostatnich semestrach studiów, na których wykonywany jest projekt inżynierski oraz odbywa się przygotowanie do egzaminu dyplomowego. Jak wynika z analizy zgodności kierunkowych efektów uczenia się oraz efektów uczenia się sformułowanych i realizowanych dla poszczególnych zajęć, znajdujących się w programie studiów, treści programowe realizowane w ramach programu obowiązkowego dla wszystkich studentów, obejmującego zajęcia ogólne, podstawowe i kierunkowe, zapewniają osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Realizacja obowiązkowych treści programowych umożliwia także uzyskanie efektów uczenia się prowadzących do nabycia pełnego zestawu kompetencji inżynierskich. Treści prowadzące do osiągnięcia kompetencji inżynierskich realizowane są w programie obowiązkowym studiów pierwszego stopnia podczas wielu zajęć, głównie kierunkowych m.in. *szczegółowej uprawy, chowu zwierząt, organizacji i ekonomiki gospodarstw, melioracji z elementami miernictwa, techniki rolniczej lub postępu technicznego w rolnictwie* oraz podczas realizacji 4-tygodniowej praktyki zawodowej. Poszerzenie kompetencji absolwenta studiów pierwszego stopnia jest możliwe dzięki zamieszczeniu w programie studiów treści programowych do wyboru, realizowanych w formie aż 24 modułów na wszystkich semestrach studiów. Dwa z tych modułów zawierają treści z zakresu nauk humanistyczno-społecznych, a pozostałe dotyczą treści kierunkowych o charakterze podstawowym (np. do wyboru *ochrona środowiska lub kształtowanie środowiska, gospodarka wodna w ekosystemach lub ekologia zbiorowisk roślinnych*), a przede wszystkim

zawodowym (np. *rachunkowość rolnicza* lub *rachunkowość podatkowa*, *ekonomika rolnictwa* lub *ekonomika produkcji rolniczej*, *spółdzielczość wiejska* lub *formy przedsiębiorczości wiejskiej*, *program rozwoju obszarów wiejskich* lub *zagospodarowanie siedlisk wiejskich*, *systemy rolnicze* lub *zasady stosowania agrochemikaliów*, *towaroznawstwo płodów rolnych* lub *choroby przechowalnicze płodów rolnych*, *ekologia mikroorganizmów glebowych* lub *szkody łowieckie w uprawach rolnych*, *bezpieczeństwo surowców roślinnych* lub *diagnostyka molekularna*, *agrotechniczne czynniki kształtujące plonowanie roślin* lub *nawadnianie w rolnictwie*, *cyfryzacja rolnictwa* lub *rolnictwo precyzyjne*, *zioła i roślin lecznicze* lub *technologie uprawy ziół*). Treści programowe zawarte w modułach do wyboru są aktualne, dotyczą współczesnych uwarunkowań i problemów prowadzenia działalności w rolnictwie, a część z nich ma charakter innowacyjny. Treści programowe realizowane na studiach pierwszego stopnia ocenianego kierunku rolnictwo mają niewątpliwie charakter kompleksowy, są specyficzne dla zajęć tworzących program studiów, zapewniają osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Studentom przekazywana się aktualna wiedza w zakresie nowoczesnych technologii i technik rolniczych, pozwalająca na osiągnięcie kompetencji badawczych, głównie w ramach dyscypliny naukowej rolnictwo i ogrodnictwo oraz umiejętności i kompetencji społecznych, niezbędnych do funkcjonowania na zawodowym rynku pracy w szeroko pojętym sektorze produkcji rolniczej i gospodarki żywnościowej.

Treści programowe na studiach drugiego stopnia kierunku rolnictwo mają charakter wybitnie specjalistyczny, kompleksowy i specyficzny dla zajęć tworzących program studiów. Dobrano je zgodnie z podstawowym celem tego poziomu studiów, jakim jest pogłębienie wiedzy i umiejętności w zakresie produkcji rolniczej, przede wszystkim roślinnej. Na studiach drugiego stopnia w grupie obligatoryjnych dla wszystkich studentów treści programowych podstawowych znajduje się statystyka matematyczna, natomiast zagadnienia z dziedziny nauk humanistycznych i społecznych studenci rozwijają poprzez studiowanie treści z zakresu ekofilozofii. Zasadniczą grupę zajmują treści kierunkowe, które stanowią dla studenta źródło szczegółowej wiedzy z zakresu działalności rolniczej oraz przygotowują go do prowadzenia badań naukowych, głównie podczas realizacji seminariów dyplomowych oraz pracy dyplomowej magisterskiej. W tej grupie znalazły się treści programowe realizowane podczas następujących zajęć: *doradztwo nawozowe*, *doradztwo płodozmianowe*, *doradztwo odmianowe*, *agrobiotechnologia*, *metody badań rolniczych*, *analizy instrumentalne*, *biznesplan gospodarstwa rolniczego*, *system kontroli i zarządzania jakością*, *towaroznawstwo surowców roślinnych*. Treści obligatoryjne przekazywane studentom w ramach zajęć kierunkowych, uzupełniane i rozszerzane są w formie 10 modułów fakultatywnych. Na studiach drugiego stopnia rolnictwa studenci mają do wyboru realizację następujących treści programowych: *programy rolnośrodowiskowe*, *przetwórstwo rolno-spożywcze*, *marketing żywności*, *rolnictwo ekologiczne*, *ruralistyka*, *obsługa subwencji rolniczych*, *ochrona roślin rolniczych*, *projekty unijne*, *unijne doradztwo rolnicze*, *postęp biologiczny*, *systemy kontroli producentów i produktów rolnych*, *winorośl i winiarstwo rośliny specjalne i przemysłowe*, *technologie zrównoważone*, *produkcja i jakość ziół*, *szczegółowa uprawa roślin zielarskich*. Treści programowe prowadzące do doskonalenia kompetencji językowych w celu osiągnięcia poziomu B2+ realizowane są na zajęciach z języka obcego oraz modułu do wyboru - *agricultural government institutions*. Treści programowe realizowane na studiach drugiego stopnia ocenianego kierunku rolnictwo mają nowoczesny charakter, zapewniając osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Studentom przekazywana się aktualna wiedza w zakresie nowoczesnych technologii i technik rolniczych, znacznie poszerzająca kompetencje w stosunku do studiów pierwszego stopnia. Pozwala ona na osiągnięcie oczekiwanych umiejętności i kompetencji społecznych przez zawodowy rynek pracy

w rolnictwie, a ponadto zapewnia pogłębione kompetencje badawcze w zakresie dyscypliny naukowej rolnictwo i ogrodnictwo.

Pod względem formalnym i merytorycznym plan studiów kierunku rolnictwo, realizowanych na profilu ogólnoakademickim w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia, spełnia wymagania ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2023 poz. 742) oraz wydanych na jej podstawie rozporządzeń ministerialnych. W szczególności w planie tym określono profil, poziom, formę studiów oraz liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do ich ukończenia i uzyskania kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia. Określony jest również tytuł zawodowy nadawany absolwentom – inżynier po studiach pierwszego stopnia oraz magister inżynier po studiach drugiego stopnia.

Jak wynika z analizy planów, studia pierwszego stopnia realizowane w formie stacjonarnej trwają 7 semestrów, a ich ukończenie wymaga uzyskania 210 ECTS, po 30 w każdym semestrze. Czas trwania studiów pierwszego stopnia w formie niestacjonarnej wynosi 8 semestrów, wymagana liczba ECTS 210, nakład pracy w poszczególnych semestrach jest zróżnicowany od 22 (semestr V) do 30 (semestr VIII). Studia drugiego stopnia prowadzone w formie stacjonarnej, trwają 3 semestry, a do osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się i tytułu zawodowego magistra inżyniera wymagane jest uzyskanie 90 ECTS (w każdym semestrze po 30). Harmonogram studiów drugiego stopnia formy niestacjonarnej uwzględnia zajęcia w 4 semestrach, wymagany łączny nakład pracy wynosi również 90 ECTS, w tym 15 ECTS obejmuje wykonanie pracy dyplomowej magisterskiej i przygotowanie do egzaminu dyplomowego. Na podstawie szczegółowej oceny przedłożonych planów studiów kierunku rolnictwo można stwierdzić, że czas trwania studiów, nakład pracy mierzony liczbą punktów ECTS konieczną do ich ukończenia oraz przypisanie punktów ECTS do poszczególnych zajęć są poprawnie oszacowane, zgodnie z regułą uwzględniającą, że 1 ECTS oznacza 25-30 godzin pracy. W związku z tym zapewnione jest osiągnięcie przez studentów wszystkich efektów uczenia się.

Uzyskanie zakładanych efektów uczenia się jest również możliwe dzięki prawidłowo określonej i realizowanej łącznie w programie studiów oraz dla poszczególnych grup zajęć, liczby godzin wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich oraz studentów. W przypadku studiów stacjonarnych, liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich wynosi 107 ECTS na studiach pierwszego stopnia oraz 45 ECTS na studiach drugiego stopnia, a więc jest zgodna z wymaganiami. Na studiach prowadzonych w formie niestacjonarnej liczba ta wynosi łącznie odpowiednio 45 ECTS na studiach pierwszego stopnia oraz 26 na poziomie drugiego stopnia. Łączna liczba godzin dydaktycznych realizowanych na ocenianym kierunku z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów wynosi, nie licząc praktyk zawodowych oraz pracy dyplomowej (projektu inżynierskiego) i egzaminu dyplomowego, 2675 godzin na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia oraz 1125 godzin na studiach stacjonarnych drugiego stopnia. W przypadku studiów niestacjonarnych jest to odpowiednio 1700 i 650 godzin, czyli 60% liczby godzin realizowanych na studiach w formie stacjonarnej. Liczba godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów określona w programie studiów zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Zapewnienie osiągnięcia przez studentów wszystkich efektów uczenia się, warunkujących ukończenie studiów zgodne z koncepcją kształcenia i oczekiwanymi jego celami, możliwe jest także dzięki

prawidłowej sekwencji zajęć oraz odpowiedniego doboru i prawidłowej proporcji godzinowej pomiędzy poszczególnymi ich formami. Sekwencja zajęć na studiach pierwszego stopnia generalnie bazuje na prawidłowej zasadzie realizacji w kolejnych semestrach treści kształcenia ogólnego i podstawowego, podstawowego kierunkowego i kierunkowego zawodowego, obejmującego takie zajęcia jak m.in.: *szczegółowa uprawa 1 i 2, łąkarstwo, organizacja i ekonomika gospodarstw rolnych, ogólna uprawa roli i roślin, herbologia, hodowla roślin i nasiennictwo* oraz na dwóch ostatnich semestrach studiów pierwszego stopnia w formie stacjonarnej i niestacjonarnej – kształcenia związanego z modułem dyplomowania. Oprócz zajęć obowiązkowych, w planach studiów uwzględniono liczne zajęcia do wyboru z grupy humanistyczno-społecznych oraz specjalistycznych dla kierunku. Sekwencja zajęć na studiach drugiego stopnia kierunku rolnictwo ma mniejszy wpływ na osiągnięcie efektów uczenia się, bowiem niemal wszystkie realizowane moduły, częściowo poza modułem zajęć humanistyczno-społecznych i kształceniem językowym, mają charakter zajęć kierunkowych zawodowych, poszerzających kompetencje badawcze i praktyczne, niezbędne do wykonywania zawodu w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Spośród form kształcenia na obu poziomach i formach studiów ocenianego kierunku dominuje forma aktywna - ćwiczeniowa, w ramach której realizowane są laboratoria i pracownie specjalistyczne, zajęcia terenowe, wycieczki terenowe, projekty oraz seminaria. Na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia ćwiczenia (nie licząc praktyki zawodowej) stanowią 52,7% zajęć, na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia – 55,0%, a na studiach II stopnia odpowiednio 55,6% i 61,9%.

Plany studiów kierunku rolnictwa umożliwiają wybór zajęć, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% łącznej liczby punktów ECTS, koniecznej do ukończenia studiów, tym samym pozwalając studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Zajęciom do wyboru przypisano łącznie 63 ECTS na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego stopnia oraz 31 ECTS na studiach drugiego stopnia. Określając udział zajęć do wyboru nie uwzględniono wyboru języka obcego, miejsca i charakteru praktyki zawodowej oraz zajęć i nakładów, związanych z procesem dyplomowania. Na wszystkich semestrach realizowane są liczne, zestawione w blokach tematycznych, moduły do wyboru, na studiach pierwszego stopnia 24 moduły, a na studiach drugiego stopnia 10 modułów. Zasady wyboru zajęć fakultatywnych są jasno określone i przestrzegane, co pozwala studentom na kształtowanie indywidualnych ścieżek kształcenia w ramach ocenianego kierunku rolnictwo.

Ważnym aspektem na studiach o profilu ogólnoakademickim są prawidłowo określone moduły zajęć związane z prowadzoną w Uczelni działalnością naukową w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, kształtujących kompetencje badawcze. Wymiar tych zajęć na ocenianym kierunku, zarówno pierwszego, jak i drugiego stopnia, znacznie przekracza wymagane 50% punktów ECTS, wynosząc na obu formach kształcenia 150 ECTS (poziom pierwszego stopnia) oraz 70 ECTS (poziom drugiego stopnia). Duży udział tych zajęć w programie studiów wynika z akademickiego charakteru Uczelni, która w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo aktualnie posiada kategorię naukową B+, warunkującą posiadanie uprawnień akademickich do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. Również moduły zajęć służące zdobywaniu przez studentów kompetencji inżynierskich stanowią znaczną grupę w programie studiów pierwszego stopnia, obejmując zarówno w formie stacjonarnej, jak i niestacjonarnej nakład pracy 142 ECTS.

W harmonogramie studiów na początkowych semestrach znajdują się zajęcia poświęcone kształceniu w zakresie znajomości co najmniej jednego języka obcego (do wyboru spośród języka angielskiego, niemieckiego, francuskiego i rosyjskiego) w wymiarze 105 godzin ćwiczeń z bezpośrednim udziałem

nauczyciela i studentów (forma stacjonarna) oraz 63 godzin (forma niestacjonarna) – nakład pracy 8 ECTS na studiach pierwszego stopnia, zakładana znajomość języka na poziomie B2. Na studiach drugiego stopnia zajęcia z języka obcego obejmują wymiar 15 godzin na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (1 ECTS), przy założeniu jego znajomości na poziomie B2+. Doskonaleniu językowemu i osiągnięciu odpowiednich poziomów sprzyja umieszczenie w programie studiów zajęć specjalistycznych prowadzonych w języku angielskim (*Garden art, Seed markets in Poland* – studia pierwszego stopnia oraz *Crops protection, Agricultural government institutions* – studia drugiego stopnia).

Zgodny z wymogami jest udział w planie i programie studiów ocenianego kierunku studiów rolnictwo zajęć z zakresu obszarów nauk humanistycznych lub społecznych, który wypełnia wymagane 5 ECTS, zarówno na studiach pierwszego, jak i drugiego stopnia. W planie studiów pierwszego stopnia łączny wymiar tych zajęć wynosi 9 ECTS (*mikroekonomia*, bloki humanistyczne do wyboru: *filozofia, etyka, historia wsi i rolnictwa, socjologia*), a w planie studiów drugiego stopnia 7 ECTS (*ekofilozofia, projekty unijne, doradztwo unijne*). Plan studiów kierunku rolnictwo zawiera na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia 60 godzin ćwiczeń z wychowania fizycznego (po 30 godzin na I i II semestrze studiów), którym nie przypisano punktów ECTS.

Reasumując można stwierdzić, iż wyodrębnienie poszczególnych zajęć i modułów zajęć w programie kształcenia na ocenianym kierunku rolnictwo, ich wymiar godzinowy oraz nakład pracy mierzony liczbą punktów ECTS niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się, a także prawidłowa sekwencja zajęć w harmonogramie studiów oraz prawidłowy dobór form zajęć, stanowi oryginalne, poprawne pod względem merytorycznym i formalnym, rozwiązanie realizacji programu studiów. Harmonogram studiów został opracowany i jest stale doskonalony, również z wykorzystaniem opinii interesariuszy zewnętrznych oraz wzorców krajowych i międzynarodowych. Plany studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowane w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na kierunku rolnictwo na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie zapewniają osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się, zgodnie z koncepcją i celami kształcenia oraz zakładaną sylwetką absolwenta.

Metody stosowane w procesie kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie są różnorodne, specyficzne dla ocenianego kierunku rolnictwo oraz dyscypliny naukowej rolnictwo i ogrodnictwo, zorientowane na studentów, uwzględniające aktualne osiągnięcia i wymagania dydaktyki akademickiej w celu sprostania aspiracjom i oczekiwaniom studiujących. W procesie nauczania stosowane są także właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, sprzyjające osiągnięciu przez studiujących efektów uczenia się. Stosowane metody kształcenia są szczegółowo określone w programie studiów. Z opisów wynika, że zestaw tych metod jest adekwatny do form zajęć dydaktycznych oraz rodzaju efektów uczenia się określonych dla wiedzy, umiejętności i kompetencji. Na wykładach stosuje się najczęściej klasyczne metody podające. Mają one na ogół charakter informacyjny, rzadziej problemowy. Realizowane są z wykorzystaniem technik wizualnych w formie przygotowanych przez wykładowców prezentacji multimedialnych oraz filmów dydaktycznych. Pozwalają na kompleksowe omówienie tematyki z uwzględnieniem najnowszej wiedzy pochodzącej również z własnej pracy badawczej, bieżącej światowej literatury, a także informacji zdobytych przez wykładowców podczas udziału w międzynarodowych i krajowych konferencjach, sympozjach i seminariach. W czasie ćwiczeń audytoryjnych stosowane są następujące metody nauczania: dyskusja, pokaz, prezentacja multimedialna, zadania do samodzielnego rozwiązania, projekt, moderowane dyskusje dydaktyczne, metody kreatywnego nauczania, studium przypadku, analiza i interpretacja tekstów źródłowych, metody programowe z wykorzystaniem komputera. W przygotowaniu studentów do rozwiązywania

problemów związanych z działalnością rolniczą, podejmowania decyzji oraz prowadzenia lub udziału w działalności naukowej istotną rolę odgrywa dyskusja. Pozwala ona na samodzielne kształtowanie poglądów, formułowanie wniosków, dokonywanie krytycznej oceny faktów oraz proponowanie twórczego rozwiązania problemu powiązanego z programem studiów na kierunku rolnictwo. Dyskusja jako aktywująca metoda nauczania jest wiodącym sposobem prowadzenia ćwiczeń w ramach seminariów dyplomowych. W programie studiów na ocenianym kierunku rolnictwo dominującą formą ćwiczeniową stanowią zajęcia o charakterze laboratoryjnym i terenowym. Prowadzone są one wykorzystaniem bogatej w Uczelni infrastruktury laboratoryjnej i informatycznej. Podczas ćwiczeń prowadzonych w warunkach laboratoryjnych wykorzystywane są następujące metody dydaktyczne: nauka technik laboratoryjnych i obsługi urządzeń laboratoryjnych i analitycznych, wykonanie eksperymentów i analiza wyników podczas pracy samodzielnej lub grupowej. Z kolei podczas zajęć terenowych studenci mają możliwość samodzielnej obserwacji lub wykonania zadań praktycznych. W ramach ćwiczeń laboratoryjnych na studiach pierwszego stopnia studenci rozpoznają taksony roślin i zwierząt, objawy chorobowe, identyfikują patogeny, rozróżniają typy gleb i nawozy. W kształceniu w tym zakresie wykorzystywane są dedykowane tym zagadnieniom pomoce dydaktyczne, np. zbiory zielnikowe, nasiona, zakonserwowane okazy, próbki nawozów. Na ćwiczeniach laboratoryjnych studenci opracowują całościowo technologię produkcji rolnej uwzględniając odpowiedni dobór gatunków, maszyn i urządzeń rolniczych, metod uprawy roli i ochrony roślin. Taka forma ćwiczeń umożliwia studentom indywidualną pracę i większe zaangażowanie w tematykę zajęć.

Różnorodność form zajęć i metod kształcenia sprawia, że zapewnione jest przygotowanie studentów do działalności zawodowej w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej, umożliwiające wykonywanie czynności praktycznych, a także stosowanie właściwych metod i narzędzi, właściwych dla tego sektora. Jednocześnie w ramach zajęć studenci rozwijają techniki komunikacji, mając możliwość wygłoszenia referatu lub prezentacji multimedialnej na ustalony temat. Stosowane metody kształcenia uwzględniają zatem aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. W przypadku studiów pierwszego stopnia umożliwiają przygotowanie do prowadzenia prostych eksperymentów badawczych, obejmujące podstawowe umiejętności badawcze, takie jak: formułowanie i analiza problemów badawczych, dobór metod i narzędzi badawczych, opracowanie i prezentacja wyników badań, zaś studentom studiów drugiego stopnia zapewniają udział w prowadzeniu badań z zastosowaniem metod analizy statystycznej, interpretacji otrzymanych wyników w oparciu o literaturę naukową. Biorąc pod uwagę wszystkie aspekty prowadzenia działalności naukowej na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie można jednoznacznie stwierdzić, że stosowane metody kształcenia umożliwiają studentom rolnictwa pełne przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny naukowej rolnictwo i ogrodnictwo, do której oceniany kierunek jest przyporządkowany, a także udział w tej działalności oraz stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych.

Stosowane metody kształcenia na lektoratach sprzyjają uzyskiwaniu przez studentów kompetencji w zakresie opanowania języka obcego co najmniej na poziomie B2 w przypadku studiów pierwszego stopnia lub B2+ na poziomie studiów drugiego stopnia. Lektorzy realizujący moduły języków obcych (angielskiego, francuskiego, rosyjskiego, niemieckiego) wykorzystują następujące metody dydaktyczne: wykład, dyskusja, prezentacja, konwersacja, metoda gramatyczno-tłumaczeniowa, komunikacyjna i bezpośrednia ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności komunikowania się.

Doskonaleniu umiejętności językowych sprzyja analiza tekstu obcojęzycznego, słuchanie, rozmówki, krótkie wypowiedzi pisemne oraz prezentacje.

Metody kształcenia stosowane zwłaszcza na zajęciach ćwiczeniowych i seminaryjnych, a także prowadzone w ramach programu ocenianego kierunku studiów rolnictwo konsultacje pracowników, pozwalają na indywidualne podejście do potrzeb studentów. Pomocne w tym zakresie są również organizowane na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie poza obowiązującym programem studiów, seminaria i wykłady otwarte, prowadzone przez uznanych badaczy z ośrodków naukowych w kraju i za granicą. Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie wykazuje pełne przygotowanie do wykorzystania metod kształcenia osób z niepełnosprawnością. Obejmuje ono wszelkie możliwe udogodnienia i wszechstronną opiekę, ale jednocześnie jednolity system oceny osiągania efektów uczenia się. Studenci z niepełnosprawnością mogą korzystać w czasie zajęć z pomocy asystenta osób z niepełnosprawnością, a także ze środków technicznych w celu utrwalenia treści przekazanych na zajęciach w formie obrazu lub dźwięku, materiałów dydaktycznych w alternatywnych formach zapisu. Ponadto, mogą mieć zmienione formy zajęć, zaliczeń lub egzaminów. Ważną formą i metodą kształcenia na studiach ocenianego kierunku jest indywidualna praca własna, w ramach której studenci zobowiązani są do pogłębiania wiedzy na podstawie wskazanej literatury oraz samodzielnego przygotowania projektu, pracy pisemnej lub wystąpienia ustnego. Przygotowując referaty i projekty studenci nabierają umiejętności w prezentowaniu wiedzy oraz krytycznego spojrzenia na wyniki badań. Dodatkowym efektem pracy własnej studentów jest doskonalenie językowe. Program studiów na ocenianym kierunku rolnictwo nie przewiduje prowadzenia zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (e-learning), jednak nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia udostępniają materiały dydaktyczne za pośrednictwem platform internetowych. Ta forma kontaktu pozwala na wymianę informacji o charakterze organizacyjnym, dając także możliwość rozwiązywania problemów merytorycznych. Metody zdalne mają charakter wspomagający proces nauczania. Aktualnie wszystkie zajęcia dydaktyczne odbywają się stacjonarnie - w siedzibie Uczelni lub w terenie. Na studiach niestacjonarnych dopuszcza się w wyjątkowych sytuacjach prowadzenie wykładów metodą zdalną.

Praktyki programowe są integralną częścią procesu dydaktycznego i podlegają obowiązkowemu zaliczeniu, podobnie jak inne zajęcia ujęte w planie studiów. Celem praktyk jest rozwijanie przez studentów umiejętności praktycznego wykorzystania wiedzy i kompetencji społecznych, właściwych dla ocenianego kierunku, które przygotowują go do wykonywania przyszłego zawodu. Cele te są spójne z kierunkowymi efektami uczenia się zdefiniowanymi w karcie opisu (sylabusie) przedmiotu.

W ramach praktyki zawodowej studenci kierunku rolnictwo delegowani są do różnych zakładów pracy. W czasie odbywania praktyki zapoznają się z elementami systemu zarządzania i misją przedsiębiorstwa/gospodarstwa rolnego – schematem organizacyjnym, organizacją stanowisk pracy, dyscypliną i kulturą pracy oraz zasadami BHP obowiązującymi w miejscu odbywania praktyki. Poznają kierunki i technologie produkcji, czynniki produkcji zapewniające uzyskiwanie wysokich plonów o wymaganej jakości, zasady oceny i możliwości poprawienia opłacalności produkcji, system organizacji czasu i warunków pracy oraz kryteria oceny jej jakości i wydajności. W zależności od specyfiki przedsiębiorstwa/gospodarstwa rolnego studenci zapoznają się również z zasadami składania i przyjmowania zleceń oraz ich realizacji, elementami logistyki przedsiębiorstw, dystrybucji materiałów i usług, a także z możliwością wykorzystania nowoczesnych programów komputerowych i technik do produkcji rolniczej.

Wymiar praktyk zawodowych określa Uchwała Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, a szczegółowe zasady odbywania praktyki zawodowej zawarte są w Regulaminie krajowych studenckich praktyk zawodowych Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Nadzór nad przebiegiem praktyki zawodowej sprawuje Dział Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Dziekani wydziałów wraz z pracownikiem Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego organizują cykliczne spotkania ze studentami zobowiązanymi do odbycia praktyk programowych, na których szczegółowo omawiają zasady odbywania praktyk oraz rekomendują gospodarstwa, przedsiębiorstwa rolne i jednostki z otoczenia rolnictwa, które gwarantują osiągnięcie efektów uczenia się oraz udostępniają studentom materiały dydaktyczne, dzienniczki praktyk i inne wymagane dokumenty. Dodatkowo na stronie internetowej znajdują się wszystkie niezbędne informacje dla studenta pomocne przy wyborze i realizacji praktyki, takie jak: instrukcja realizacji i harmonogram praktyk, ramowe programy praktyk, instytucje, w których studenci mogą odbywać praktyki, informacje na temat terminu i formy egzaminu.

Zaliczenie praktyki zawodowej przeprowadzane jest w formie egzaminu ustnego. Przystępując do zaliczenia praktyki zawodowej student przedstawia dzienniczek praktyk uzupełniony zgodnie z zaleceniami Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Po zaliczeniu praktyki dzienniczek wraz z protokołem przekazywany jest do dziekanatu.

Praktyka zawodowa na kierunku rolnictwo może być realizowana w gospodarstwach lub przedsiębiorstwach rolnych, których struktura produkcji i wyposażenie techniczne umożliwiają realizację i zaliczenie praktyki, oraz w instytucjach działających na rzecz rolnictwa. Pracownicy Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego przedstawiają studentom wykaz gospodarstw rolnych oraz instytucji, w których mogą zrealizować praktykę zawodową według schematu. Praktykę zawodową studenci mogą odbywać w gospodarstwach rolnych prowadzących działalność związaną z produkcją roślinną i zwierzęcą, przetwórstwem rolno-spożywczym, w przedsiębiorstwach rolno-handlowych, ośrodkach doradztwa rolniczego, urzędach gminy, agencjach rolniczych itp. Studenci samodzielnie wybierają miejsce odbywania praktyki, co skłania ich do analizy rynku pracy oraz pozwala na wybór gospodarstwa, przedsiębiorstwa rolnego lub instytucji odpowiadających indywidualnym zainteresowaniom. Rektor lub pisemnie upoważniony przez niego pracownik Uczelni zawiera z instytucjami, w których studenci odbywają praktyki, Porozumienie w sprawie organizacji praktyk zawodowych. Uczelnia ubezpiecza każdego studenta odbywającego praktykę programową od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW). W trakcie praktyki przeprowadzany jest audyt jej przebiegu przez pracownika Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego. Studenci mogą ubiegać się o zwolnienie w całości lub w części z obowiązku odbycia praktyki na podstawie udokumentowanej pracy zawodowej w kraju lub za granicą, pracy w ramach prowadzenia własnej działalności gospodarczej, udziału w pracach obozu naukowego, ewentualnie udokumentowanej nieodpłatnej formy zatrudnienia (np. wolontariatu, stażu), pod warunkiem, że zakres i charakter pracy w ramach ww. działalności jest zgodny z ramowym programem praktyki i umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się.

Na kierunku rolnictwo studenci praktykę zawodową odbywają na studiach pierwszego stopnia studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Zgodnie z wprowadzonym w obecnym roku akademickim programem studiów studenci realizują ją w szóstym semestrze, w okresie wakacyjnym, w wymiarze 4 tygodni (125 godz.; 5 ECTS). Studenci w trakcie realizacji praktyki mają obowiązek prowadzenia na bieżąco dziennika praktyk, w którym dokumentują szczegółowy opis prac wykonywanych w danym dniu. Weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych podczas odbywania praktyki zawodowej przeprowadzana jest na podstawie ww. dziennika praktyk oraz merytorycznej rozmowy członków

komisji egzaminacyjnej ze studentem. W skład komisji wchodzi Prodzikan jako przewodniczący, pracownik Działu Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego oraz dwóch nauczycieli akademickich zatrudnionych na Wydziale Agrobiotechnologii. Pierwszy termin egzaminu z praktyki zawodowej planowany jest od 1 do 15 września danego roku akademickiego. Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej jest przedstawienie przez studenta wypełnionego i poświadczonego w zakładzie pracy dziennika praktyk oraz potwierdzone przez członków komisji egzaminacyjnej osiągnięcie przez studenta zakładanych w opisie przedmiotu efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

W trakcie pandemii COVID-19 praktyki odbywały się stacjonarnie. Jedynie audyty praktyk odbywały się telefonicznie. W trakcie tych audytów monitorowana jest infrastruktura praktyk oraz kompetencje opiekunów praktyk. Na tej podstawie stwierdzono, że kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje opiekunów praktyk, liczba godzin, jak również infrastruktura i wyposażenie umożliwiają prawidłową realizację praktyk i osiągnięcie efektów uczenia się.

Po zakończeniu praktyki zawodowej studenci proszeni są o wypełnienie ankiety, w której zawarte są pytania dotyczące przebiegu zrealizowanej praktyki. Studenci w pięciostopniowej skali oceniają poziom zadań wykonywanych w trakcie praktyki, odnoszą się do zakresu osiągniętych efektów uczenia się w obszarze wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz oceniają czynniki decydujące o satysfakcjonującym poziomie odbytej praktyki. Studenci, którzy praktykę zawodową zrealizowali w 2021 i 2022 roku wyrazili zadowolenie z miejsc realizacji i przebiegu praktyk oraz stwierdzili, że praktyka poszerzyła ich wiedzę oraz dała duże możliwości rozwoju i zdobycia nowych umiejętności. Oznacza to, że uczelnia zapewnia miejsca praktyk, a efekty uczenia się osiągane na praktykach podlegają systematycznej ocenie z udziałem studentów, której wyniki są wykorzystywane w ustawicznym doskonaleniu programu praktyk i ich realizacji.

Organizacja procesu nauczania i uczenia się na kierunku rolnictwo prowadzonym w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie uwzględnia poziom i formę studiów oraz prawidłowe rozplanowanie zajęć zapewniające efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na nauczanie na zajęciach, samodzielne uczenie się oraz ocenę efektów uczenia się w celu ich weryfikacji wraz z dostarczeniem studentom informacji zwrotnych o uzyskanych efektach. Organizacja roku akademickiego, w tym terminy rozpoczęcia i zakończenia semestru oraz sesji egzaminacyjnej, ustalana jest w oparciu o zarządzenie rektora i podawana do wiadomości studentów co najmniej na trzy miesiące przed rozpoczęciem roku akademickiego. Organizację roku akademickiego 2023/2024 określa Zarządzenie Rektora Nr 35 z dnia 1 marca 2023 roku. Na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie rok akademicki trwa od dnia 1 października do dnia 30 września i dzieli się na 2 semestry. Szczegółowe informacje dotyczące procesu kształcenia na studiach kierunku rolnictwo określają udostępnione plany studiów. Zawierają one semestralny wykaz przedmiotów, z zaznaczeniem zajęć podlegających wyborowi studentów, formę realizacji zajęć, liczbę godzin i punktów ECTS przypisanych do poszczególnych modułów oraz formę zaliczenia końcowego. Z kolei szczegółowe, semestralne rozkłady zajęć są opracowywane przed rozpoczęciem semestru, zatwierdzane przez Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki i podawane do wiadomości co najmniej 2 tygodnie przed rozpoczęciem semestru. Informacje te są udostępniane studentom zarówno przez stronę internetową Uczelni i Wydziału, jak i przez indywidualne konta studentów w Wirtualnym Dziekanacie. Umożliwia to studentom efektywne planowanie i wykorzystywanie czasu przeznaczanego na naukę i odpoczynek. Zajęcia na studiach stacjonarnych pierwszego stopnia planowane są od poniedziałku do piątku i realizowane w ramach 15 tygodni w semestrach od pierwszego do szóstego i 13 tygodni w semestrze siódmym. Wykłady i ćwiczenia dla

studentów studiów stacjonarnych drugiego stopnia planowane są również od poniedziałku do piątku i realizowane w ramach 15 tygodni w dwóch ostatnich semestrach, natomiast w semestrze pierwszym trwają 13 tygodni. Na studiach niestacjonarnych pierwszego stopnia kształcenie w poszczególnych semestrach odbywa się podczas ośmiu zjazdów sobotnio-niedzielnymi, natomiast na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia – podczas sześciu zjazdów. Terminy zjazdów podawane są do wiadomości co najmniej na pięć miesięcy przed rozpoczęciem semestru. W czasie zjazdów nauczyciele realizujący poszczególne zajęcia pełnią dyżury, dając możliwość studentom skorzystania z konsultacji.

Organizacja procesu kształcenia obejmuje również liczebność grup. W powiązaniu z formą zajęć, zakładanymi efektami uczenia się i profilem kształcenia na kierunku rolnictwo wynika ona z Zarządzenia Rektora Nr 84 z dnia 14 września 2021 r. Obowiązuje następująca liczebność studenckich grup dydaktycznych objętych programem studiów: wykłady – cały rocznik, ćwiczenia audytoryjne, terenowe, rachunkowe: 30-34 osoby, ćwiczenia laboratoryjne, projektowe, lektoraty języków obcych: 15-17 osób, seminaria: 12-17 osób. Taka liczebność grup uwzględnia zachowanie zasad BHP, dostępność do aparatury oraz efektywną pracę wszystkim studentom. Zarówno zrównoważona liczba zajęć i prawidłowy ich wymiar godzinowy w poszczególnych semestrach, jak i szczegółowe rozkłady zajęć opracowane dla formy stacjonarnej oraz zjazdów na studiach niestacjonarnych, nie budzą zastrzeżeń. W ostatnim semestrze studiów pierwszego stopnia zaplanowano złożenie projektu inżynierskiego i egzamin dyplomowy. Aby zapewnić studentom czas na przygotowanie projektu oraz przystąpienie do egzaminu, w siódmym semestrze na studiach stacjonarnych i ósmym semestrze na studiach niestacjonarnych zmniejszono liczbę godzin zajęć. Również w ostatnim semestrze studiów stacjonarnych i niestacjonarnych drugiego stopnia, aby studenci mieli czas na opracowanie pracy magisterskiej oraz przygotowanie się i przystąpienie do egzaminu dyplomowego, liczba godzin zajęć została zmniejszona. Rozplanowanie poszczególnych zajęć zapewnia zgodność harmonogramów z zasadami higieny procesu nauczania. Reasumując można stwierdzić, że organizacja zajęć na ocenianym kierunku rolnictwo prowadzonym w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie w formie stacjonarnej i niestacjonarnej jest w pełni prawidłowa, uwzględnia czas na pracę własną studentów, a także umożliwia ocenę i dostarczenie studentom informacji zwrotnej o osiągniętych efektach uczenia się.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Dobór treści programowych w pełni odpowiada celom i koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku rolnictwo, jest w pełni zgodny z zakładaną sylwetką absolwenta posiadającego wiedzę i umiejętności dotyczące wszelkich aspektów prowadzenia produkcji rolniczej, podbudowane wiedzą z nauk podstawowych oraz zapewnia osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Treści programowe mają charakter kompleksowy i specyficzny dla ocenianego kierunku, są w pełni zgodne z aktualnym stanem wiedzy, metodyki badań i działalnością naukową Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w zakresie dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo, do której przyporządkowany oceniany kierunek rolnictwo.

Wyodrębnienie poszczególnych zajęć w programie studiów na kierunku rolnictwo, ich wymiar godzinowy oraz nakład pracy mierzony liczbą punktów ECTS niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się, a także prawidłowa sekwencja zajęć w planie studiów, w pełni umożliwia osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się, zgodnie z koncepcją i celami kształcenia oraz zakładaną sylwetką absolwenta. Dzięki temu możliwe jest także osiągnięcie przygotowania do działalności badawczej, umiejętności praktycznych oraz kompetencji inżynierskich. W pełni prawidłowy jest również wymiar godzinowy i nakład pracy realizowany podczas zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów, udział zajęć do wyboru oraz udział zajęć bezpośrednio związanych z działalnością naukową w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo.

Metody stosowane w procesie kształcenia są różnorodne, specyficzne dla ocenianego kierunku rolnictwo, zorientowane na studentów, uwzględniające aktualne osiągnięcia i wymagania dydaktyki akademickiej. W procesie nauczania stosowane są właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne, sprzyjające osiąganiu przez studiujących efektów uczenia się. W programie studiów na ocenianym kierunku na większości zajęć stosowane są metody aktywizujące studentów w procesie nauczania i uczenia się, co umożliwia im osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się, w tym zapewniających przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej w ramach dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo, umiejętności praktycznego wykonywania zawodu w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej, jak również kompetencje inżynierskie.

Praktyka zawodowa ujęta w programie studiów jest poprawnie zaplanowana pod względem opisu zakładanych efektów uczenia się, treści programowych i metod weryfikacji osiągniętych efektów. Dobór miejsc pod względem ich infrastruktury i wyposażenia zapewnia realizację założonych efektów uczenia się. Nadzór nad praktykami, kompetencje opiekunów praktyk i dokumentacja ich realizacji w pełni odpowiadają potrzebom. Organizacja praktyki zawodowej i nadzór nad jej realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte, powszechnie dostępne, opublikowane zasady.

Ogólna i szczegółowa organizacja procesu dydaktycznego, w tym rozplanowanie zajęć na kierunku studiów rolnictwo prowadzonym na poziomie pierwszego i drugiego stopnia oraz w formie stacjonarnej i niestacjonarnej jest w pełni prawidłowa, uwzględnia czas na pracę własną studentów, a także umożliwia ocenę i dostarczenie studentom informacji o uzyskanych efektach uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i szczegółowe procedury rekrutacyjne są corocznie uchwalane przez Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Szczegółowe informacje o wymaganiach stawianych kandydatom, warunkach rekrutacji na studia oraz kryteriach kwalifikacji na kierunek rolnictwo są dostępne na stronie internetowej Uczelni oraz na stronie Wydziału

Agrobioinżynierii. Analiza dokumentów i informacji wskazuje jednoznacznie, że warunki rekrutacji na studia, kryteria kwalifikacji i szczegółowe procedury rekrutacyjne są przejrzyste i selektywne oraz umożliwiają dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się, ponadto są bezstronne i zapewniają kandydatom równe szanse w podjęciu studiów na kierunku rolnictwo. Rekrutacja na studia na oceniany kierunek prowadzona jest, podobnie jak na inne kierunki studiów w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, z wykorzystaniem systemu internetowej rekrutacji kandydatów, w którym dokonują oni rejestracji na wybrany kierunek oraz formę studiów. Oferta kształcenia na kierunku rolnictwo kierowana jest osób zainteresowanych naukami rolniczymi, przyrodniczymi oraz inżynieryjno-technicznymi. Do wymagań wstępnych stawianych kandydatom na studia pierwszego stopnia należy uzyskanie pozytywnego wyniku egzaminu maturalnego, posiadanie zaświadczenia lekarskiego o braku przeciwwskazań do podjęcia nauki na kierunku oraz uzyskanie kompetencji zgodnych z wymogami rekrutacji przedstawionymi w Uchwale Senatu UP w Lublinie. O przyjęcie mogą również ubiegać się kandydaci z międzynarodową maturą oraz posiadający świadectwo maturalne wydane za granicą. Przyjęcie kandydatów na studia pierwszego stopnia, w ramach ustalonego dla kierunku limitu miejsc, odbywa się na podstawie list rankingowych sporządzonych przez Wydziałową Komisję Rekrutacyjną, według liczby punktów uzyskanych w postępowaniu kwalifikacyjnym. Liczba kandydatów przyjmowanych na pierwszy rok studiów na ocenianym kierunku, zgodnie z uchwałą Senatu w sprawie określenia limitów przyjęć na studia, wynosi 60, zarówno na studia pierwszego, jak i drugiego stopnia. O przyjęcie na studia na ocenianym kierunku rolnictwo mogą ubiegać się kandydaci posiadających świadectwo dojrzałości uzyskane przed 2005 r. i po 2005 r. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów z tzw. „starą maturą” oparte jest na konkursie świadectw dojrzałości. Postępowanie kwalifikacyjne dla kandydatów z „nową maturą” oparte jest na wynikach części pisemnej zewnętrznego egzaminu maturalnego. W ocenie konkursowej stosowane są mnożniki odnoszące się do ocen z przedmiotów zdawanych na maturze na poziomie podstawowym lub rozszerzonym. Przedmioty wymagane w postępowaniu rekrutacyjnym na studia pierwszego stopnia, które stanowią podstawę w ustalaniu rankingu kandydatów to: język obcy nowożytny oraz jeden przedmiot do wyboru spośród następujących: biologia, chemia, fizyka, informatyka, matematyka, geografia, wiedza o społeczeństwie (WOS). Zasady przyjmowania na studia laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów reguluje stosowna uchwała Senatu, zawierająca wykaz olimpiad uprawniających laureatów i finalistów stopnia centralnego oraz laureatów konkursów do przyjęcia na I rok studiów pierwszego stopnia na zasadach preferencyjnych. Na kierunek rolnictwo przyjmowani są laureaci olimpiady biologicznej, chemicznej, matematycznej, wiedzy ekologicznej, wiedzy ekonomicznej oraz wiedzy i umiejętności rolniczych.

O przyjęcie studia drugiego stopnia kierunku rolnictwo, kończące się uzyskaniem tytułu zawodowego magistra inżyniera mogą ubiegać się osoby, które uzyskały tytuł zawodowy inżyniera na kierunku, na który ubiegają się lub z tytułem zawodowym inżyniera lub magistra inżyniera na kierunkach pokrewnych, weryfikowanych w oparciu o obowiązującą deklarację pokrewieństwa kierunku. Liczba punktów ECTS o treściach zgodnych nie może być mniejsza niż 126 (co najmniej 60% całości nakładów pracy na studiach I stopnia). Zasady rekrutacji zakładają, że przyjęcie kandydata odbywa się na podstawie list rankingowych powstałych w wyniku postępowania kwalifikującego uwzględniającego średnią ocenę z egzaminów i zaliczeń ze studiów pierwszego, ewentualnie drugiego stopnia. Osoby, które rekrutują się spoza kierunku rolnictwo są zobowiązane do wypełnienia deklaracji dla kandydata na studia drugiego stopnia, który ukończył kierunek pokrewny inżynierski na studiach pierwszego stopnia. Dziekan wyznacza kandydatom zajęcia realizowane na studiach pierwszego stopnia na

kierunku rolnictwo, które są zobowiązani zaliczyć w ciągu dwóch pierwszych semestrów studiów drugiego stopnia. Aktualnie wszyscy studenci studiów stacjonarnych drugiego stopnia, ukończyli na studiach pierwszego stopnia kierunek rolnictwo. Natomiast spośród studentów studiów niestacjonarnych, jedna osoba ukończyła gospodarkę przestrzenną, a kolejna osoba kierunek zarządzanie i inżynieria produkcji. Uczelnia w procesie internetowej rekrutacji kandydatów na studia zapewnia im pełne wsparcie w zakresie kształtowania kompetencji cyfrowych oraz dostęp do sprzętu komputerowego.

W Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie przygotowane są formalnie przyjęte, czytelne warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów, które zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów na kierunku rolnictwo. Zasady te określa bardzo szczegółowo załącznik do Uchwały Senatu Nr 69/2018-2019 z dnia 24 maja 2019 r. w sprawie zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się oraz powoływania i sposobu działania komisji weryfikujących efekty uczenia się w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Stosowne informacje zamieszczone są również na stronie internetowej Uczelni, ponadto kandydat może korzystać z pomocy konsultanta, który wyjaśnia zasady, warunki i tryb postępowania przy potwierdzaniu efektów uczenia się, weryfikuje spełnienie warunków formalnych, wstępnie rozpoznaje kierunki, poziomy i profile, dla których efekty uczenia mogą zostać potwierdzone, wskazuje sposób postępowania w procedurze potwierdzania efektów uczenia się. Weryfikacji efektów uczenia dokonuje komisja weryfikacyjna składająca się z pełnomocnika dziekana jako przewodniczącego i co najmniej 3 recenzentów reprezentujących wybrany przez kandydata kierunek studiów. W wyniku procedury potwierdzania efektów uczenia się studentowi można zaliczyć nie więcej niż 50% punktów ECTS wymaganych do uzyskania kwalifikacji na ocenianym kierunku. Do tej pory nie korzystano z tej formy potwierdzania efektów uczenia na kierunku rolnictwo.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym uczelni zagranicznej, określone są w § 8 Regulaminu Studiów UP z dnia 22 kwietnia 2022 r. Ocena zapisu wskazuje, że zapewniają one w pełni możliwość identyfikacji efektów uczenia się oraz oceny ich zgodności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się na kierunku studiów rolnictwo. Studenci innej uczelni, po zaliczeniu co najmniej pierwszego semestru, mogą być przyjęci na studia na kierunku rolnictwo za zgodą dziekana Wydziału Agrobiotechnologii, jeżeli dostarczyli zaświadczenie potwierdzające status studenta i informujące o wypełnieniu wszystkich obowiązków wynikających z przepisów obowiązujących w uczelni, którą opuszczają. Po analizie zbieżności uzyskanych przez studentów efektów uczenia się z efektami określonymi w programie studiów kierunku rolnictwo w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie, dziekan przypisuje im taką liczbę punktów ECTS, jaka jest przypisana efektom uczenia się uzyskiwanym w wyniku realizacji odpowiednich zajęć i praktyk na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie. W przypadku stwierdzenia różnic programowych odpowiadających nie więcej niż 24 punktom ECTS, dziekan wyznacza przedmioty w celu uzupełnienia brakujących w programie efektów uczenia się. Realizacja przedmiotów uzupełniających odbywa się w trakcie pierwszych dwóch semestrów po przeniesieniu. Studenci kierunku rolnictwo mogą realizować część programu studiów poza macierzystym Uniwersytetem w Lublinie, w innej uczelni polskiej lub zagranicznej. Realizacja części programu studiów poza macierzystą uczelnią odbywa się za zgodą dziekana, na zasadach określonych w regulaminie studiów.

Zasady i procedury dyplomowania na ocenianym kierunku rolnictwo są trafne i transparentne, zapewniając potwierdzenia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się na zakończenie studiów.

Określa je bardzo szczegółowo regulamin studiów w paragrafach od 33 do 38 (praca dyplomowa) i od 39 do 48 (egzamin dyplomowy i wynik ukończenia studiów), zarządzenia rektora oraz wynikające z tych zapisów, obowiązujące na Wydziale Agrobioinżynierii szczegółowe procedury dyplomowania. Ogólne zasady prowadzenia seminarium dyplomowego i przebiegu egzaminu dyplomowego na studiach pierwszego stopnia kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego inżyniera reguluje Zarządzenie Rektora Nr 45 z dnia 19 kwietnia 2021 r. Dziekan tworzy grupę seminaryjną (12 osobową) i wyznacza nauczyciela akademickiego, odpowiedzialnego za prowadzenie danej grupy, posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Zaleca się ciągłość w prowadzeniu seminarium przez dwa semestry przez tego samego nauczyciela akademickiego. Studenci wykonują projekt inżynierski pod opieką nauczyciela prowadzącego seminarium. Projekt inżynierski wykonywany przez studentów kierunku rolnictwo powinien dotyczyć zagadnień z zakresu technologii uprawy roślin, systemów uprawy roli, nawożenia i ochrony roślin, gospodarki na użytkach zielonych, metod regulacji zachwaszczenia, gospodarki płodozmianowej, ekonomiki i organizacji produkcji roślinnej, modernizacji gospodarstw rolniczych. Projekt inżynierski zawiera zarówno treści teoretyczne, opracowane na podstawie dostępnego piśmiennictwa, jak i praktyczną część analityczno-projektową. Student może przystąpić do egzaminu dyplomowego po zaliczeniu wszystkich przedmiotów i praktyk zawodowych przewidzianych w programie studiów. Egzamin dyplomowy inżynierski jest egzaminem komisyjnym, ustnym, składa się z prezentacji projektu i odpowiedzi na pytania oraz części teoretycznej egzaminu, podczas której student udziela odpowiedzi na minimum 3 pytania wylosowane z puli pytań przygotowanych do celów egzaminu przez nauczycieli realizujących treści kształcenia na ocenianym kierunku. Wynik ukończenia studiów jest sumą uzyskaną przez dodanie 0,6 średniej ważonej wszystkich ocen z egzaminów i zaliczeń wpisanych do protokołów w okresie studiów, 0,2 oceny z części praktycznej egzaminu dyplomowego (obrona projektu inżynierskiego) i 0,2 oceny z części teoretycznej egzaminu dyplomowego.

Na studiach drugiego stopnia obowiązuje przygotowanie pracy dyplomowej magisterskiej, którą ocenia nauczyciel akademicki kierujący pracą oraz jeden recenzent. Na kierunku rolnictwo prace dyplomowe – magisterskie mają charakter badawczy. Tematyka prac wpisuje się w zakładane efekty uczenia się i związana jest z zainteresowaniami naukowymi promotorów i studentów. Tematyka prac magisterskich na ocenianym kierunku rolnictwo obejmuje m.in. oceny wpływu różnych czynników na cechy ilościowe i jakościowe produktów roślinnych. Związane są z połową produkcją roślinną, produkcją pasz z użytków zielonych. Obejmują także zagadnienia ekonomiczne oraz zagadnienia łączące działalność rolniczą z ochroną zasobów przyrodniczych. Egzamin dyplomowy magisterski na ocenianym kierunku rolnictwo jest egzaminem ustnym i odbywa się przed komisją. Podczas egzaminu dyplomowego student prezentuje pracę dyplomową i odpowiada na trzy pytania dotyczące treści programowych modułów na studiach drugiego stopnia ocenianym kierunku oraz z tematyki pracy dyplomowej. Wszystkie prace dyplomowe magisterskie są weryfikowane z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego. Na końcowy wyników studiów składają się w 20% ocena pracy dyplomowej, w 20% ocena egzaminu dyplomowego oraz w 60% średnia ocen ze studiów. Po zdaniu egzaminu dyplomowego magisterskiego, studenci uzyskują tytuł zawodowy magistra inżyniera. Absolwenci kierunku rolnictwo, zarówno inżynierowie, jak i magistrowie inżynierowie, na wniosek Dziekana, mogą otrzymać przyznawany przez rektora dyplom wyróżniającego się absolwenta. Warunki i zasady przyznawania określa regulamin studiów.

Ogólne zasady weryfikacji i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów kierunku rolnictwo regulują opracowane i opublikowane rozwiązania przyjęte przez Uniwersytet Przyrodniczy

w Lublinie dotyczące procesu kształcenia, w tym przede wszystkim regulamin studiów, uchwalony przez Senat w dniu 22 kwietnia 2022 r., Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia oraz szczegółowe, uwzględniającego specyfikę kierunku studiów, procedury przyjęte na Wydziale Agrobiotechnologii. Zapisy regulaminu studiów precyzują szczegółowo zasady zaliczenia semestru, który jest w ocenianej Uczelni okresem zaliczeniowym, w tym również zaliczenia warunkowego, zasady zaliczania praktyk zawodowych, warunki i tryb uzyskania zaliczeń i składania egzaminów, zasady egzaminu komisyjnego lub zaliczenia komisyjnego, zasady skreślenia z listy studentów, w tym również studentów pierwszego roku oraz warunki wznowienia studiów. Ocena wymienionych zapisów pozwala na stwierdzenie, że zasady te są spójne, umożliwiają równe traktowanie studentów w procesie weryfikacji oceniania efektów uczenia się, w tym studentów z niepełnosprawnością. Studenci z niepełnosprawnością mogą korzystać z licznych systemowych działań dostosowawczych, w tym m.in. z indywidualnej organizacji studiów, obejmującej także indywidualizację metod weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się, a także z pomocy instytucjonalnej. Ogólne zasady weryfikacji i oceny uzyskania przez studiujących efektów uczenia się są bezstronne, wiarygodne, umożliwiające porównywalność ocen w oparciu o określoną w regulaminie studiów Uczelni, tradycyjną skalę ocen od 2 do 5. Oceny numeryczne zależą od stopnia osiągnięcia efektów uczenia się, ocena dostateczna wymaga ich osiągnięcia co najmniej w 51%, ocena dobra w 71%, a bardzo dobra co najmniej w 91%. Zasady te zapewniają również studentom informację zwrotną dotyczącą uzyskanej oceny na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie poprzez zamieszczanie ich w uczelnianym systemie informatycznym. Oceny z prac etapowych są udostępniane w sposób najbardziej dogodny dla studentów po uprzednich konsultacjach m.in. po uzyskaniu zgody studentów i zakodowaniu danych osobowych na stronie platformy edukacyjnej lub za pomocą e-maila grupowego. Informację o wynikach egzaminu nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot wprowadza do Wirtualnego Dziekanatu, co jest równoznaczne z ogłoszeniem wyników dla studentów, a następnie niezwłocznie przekazuje protokół do dziekanatu. Studentom przysługuje prawo wglądu do ocenionych prac etapowych w okresie 2 tygodni po ich przeprowadzeniu. W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się, studenci proszą o pomoc opiekuna roku, którego powołuje Dziekan z grona nauczycieli akademickich na cały okres studiów danego rocznika lub bezpośrednio Dziekana, który może zarządzić na wniosek studenta lub z własnej inicjatywy przeprowadzenie zaliczenia lub egzaminu komisyjnego. W sytuacji, gdy zachowanie studenta lub prowadzącego jest nieetyczne lub niezgodne z prawem, sprawa może być skierowana do rzecznika dyscyplinarnego ds. studentów lub ds. nauczycieli akademickich.

Stosowane na ocenianym kierunku szczegółowe formy i metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się są powszechnie przyjęte w systemie szkolnictwa wyższego, uwzględniają uwarunkowania profilu ogólnoakademickiego, a niektóre z nich dostosowane są do specyfiki ocenianego kierunku rolnictwo. Przede wszystkim są one szczegółowo opisane w sylabusach poszczególnych zajęć i podawane do wiadomości studentom na pierwszych zajęciach wraz harmonogramem zaliczeń oraz w przypadku modułów egzaminacyjnych, warunkami dopuszczenia i zasadami odbywania egzaminu. Sprecyzowane są również szczegółowe efekty uczenia się, sposoby ich weryfikacji, wagi poszczególnych ocen oraz formy dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie efektów uczenia się. Metody sprawdzania osiągnięcia efektów uczenia się dopasowane są do kategorii tych efektów oraz do formy prowadzonych zajęć. Sprawdzanie i ocenianie efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odbywa się na każdym etapie procesu uczenia, w odniesieniu do wszystkich realizowanych zajęć, w tym zajęć z języków obcych. W celu sprawdzenia osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku rolnictwo, prowadzący zajęcia

stosują różne sposoby weryfikacji. W zakresie wiedzy są to egzamin, sprawdzian pisemny opisowy lub sprawdzian testowy, odpowiedź ustna, sprawdzian z metod statystycznych z wykorzystaniem oprogramowania komputerowego. W zakresie umiejętności są to następujące metody weryfikacji: ocena wykonania zadania projektowego i interpretacja uzyskanych przez studenta wyników, obserwacja studenta podczas wykonywania eksperymentów, ocena rozpoznawania owoców i nasion roślin uprawnych, nawozów itp., ocena wykonywanych pomiarów w czasie ćwiczeń laboratoryjnych lub terenowych, przeprowadzonych obliczeń, ocena przygotowanych referatów tematycznych i prezentacji multimedialnych, sprawozdanie z przeprowadzonej analizy ekonomicznej, ocena uzyskana na podstawie przygotowanego planu działalności związanej z produkcją rolniczą, propozycji rozwiązań o charakterze projektowym i inwestycyjnym w zakresie nowoczesnej produkcji roślinnej i zwierzęcej. Z kolei w zakresie kompetencji społecznych do metod weryfikujących i oceniających stopień osiągnięcia efektów uczenia się należą: obserwacja studentów w trakcie realizacji zadań, ocena zaangażowania i gotowości do współpracy, ocena inicjatywy, kreatywności i aktywności na ćwiczeniach, ocena pracy indywidualnej i zespołowej, ocena argumentowania, udziału w dyskusji, formułowania opinii i sposobu wypowiedzania się, ocena w zakresie samodzielnego zdobywania wiedzy. Efekty uczenia się zdobyte podczas praktyki zawodowej potwierdza opiekun w dzienniku praktyk, zaliczenia praktyki zawodowej dokonuje Prodziekana ds. studenckich na podstawie wypełnionego przez studenta dziennika praktyk wraz z oceną jego opiekuna oraz wyniku egzaminu złożonego przed powołaną przez Dziekana komisją. Efekty uczenia się prowadzące do uzyskania kompetencji inżynierskich sprawdzane są w trakcie wykonywania przez studentów projektów w zespołach i indywidualnie. Weryfikacji osiągnięcia kompetencji inżynierskich przez studentów, prowadzący zajęcia dokonują oceniając prace pisemne dotyczące znajomości metod, technik i technologii stosowanych przy rozwiązywaniu zadań inżynierskich z zakresu rolnictwa, rozumienia procesów zachodzących w środowisku, znajomości aparatury i sprzętu badawczego, znajomości zasad tworzenia indywidualnej działalności gospodarczej. Kompetencje inżynierskie oceniane są również poprzez obserwacje pracy studentów na zajęciach i wykonywania przez nich zleconych zadań. Weryfikacja nabywanych przez studenta kompetencji językowych odbywa się w formie testów i kartkówek obejmujących słownictwo ogólne i branżowe, gramatykę oraz zwroty branżowe. W zakresie umiejętności oceniane są wypowiedzi ustne i pisemne, czytanie, rozumienie ze słuchu w formie oceny ćwiczeń sprawdzające w czasie zajęć. Na studiach pierwszego stopnia weryfikacja uzyskania efektów uczenia się kończy się sprawdzeniem kompetencji językowych na egzaminie przeprowadzanym na poziomie B2, a na studiach drugiego stopnia na podstawie zaliczenia na poziomie B2+. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość gwarantowały identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów. Aktualnie, weryfikacja i ocena uzyskania efektów uczenia się odbywa się wyłącznie w siedzibie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich i studentów. Dokumenty potwierdzające osiągnięcie przez studenta efektów uczenia (prace etapowe, dziennik prowadzącego oraz inne materiały) są archiwizowane przez nauczycieli w teczkach przedmiotów lub w formie cyfrowej przez okres nie krótszy niż rok po zakończeniu cyklu kształcenia w celu dokonywania cyklicznych przeglądów. Reasumując można stwierdzić, że stosowane na ocenianym kierunku rolnictwo szczegółowe zasady, formy i metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się zapewniają skuteczną i wiarygodną ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym również w zakresie kompetencji inżynierskich, umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności naukowej oraz udziału w tej działalności, umożliwiają ocenę opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do

prowadzenia działalności zawodowej w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej oraz opanowania języka na poziomie biegłości adekwatnym do poziomu studiów.

Potwierdzeniem osiągnięcia efektów uczenia się na kierunku rolnictwo prowadzonym w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie są liczne prace etapowe, w tym egzaminacyjne, projekty inżynierskie, prace dyplomowe magisterskie oraz dzienniki dokumentujące przebieg praktyk. Analiza tych prac wykazała ich różnorodny charakter w części specyficzny dla ocenianego kierunku, dostosowanie do profilu ogólnoakademickiego, poziomu studiów i efektów uczenia się oraz ścisły związek z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinie naukowej rolnictwo i ogrodnictwo. Rodzaje oraz tematyka prac etapowych zależała od specyfiki poszczególnych modułów oraz działalności naukowej i dydaktycznej realizowanej przez nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku rolnictwo. Tematyka prac etapowych związana z prowadzeniem przedmiotów kierunkowych dotyczyła zagadnień z zakresu całokształtu uprawy roli i roślin, znaczenia czynników siedliska w kształtowaniu plonu, morfologii, wymagań klimatycznych, glebowych i agrotechnicznych roślin uprawnych, zasad doboru roślin w zmianowaniu, agrochemii, gospodarki na użytkach zielonych, hodowli i użytkowania zwierząt. Prace etapowe związane z przedmiotami kierunkowymi dotyczyły również aspektów inżynierskich, w tym: projektowania technologii uprawy roślin, wypasu zwierząt w różnych systemach, analiz ekonomicznych produkcji rolnej, rodzajów budowy i zasady działania oraz regulacji pracy narzędzi, maszyn i urządzeń rolniczych w produkcji roślinnej i zwierzęcej, znaczenia nowoczesnych rozwiązań technicznych i automatyzacji procesów produkcyjnych w rolnictwie oraz tendencji w ich rozwoju. Projekty inżynierskie wykonywane przez studentów kierunku rolnictwo dotyczą zagadnień z zakresu technologii uprawy roślin, systemów uprawy roli, nawożenia i ochrony roślin, gospodarki na użytkach zielonych, metod regulacji zachwaszczenia, gospodarki płodozmianowej, ekonomiki i organizacji produkcji roślinnej, modernizacji gospodarstw (przedsiębiorstw) rolniczych i innych. Analiza tematyki projektów inżynierskich wykazała ich spójność z efektami uczenia się, w tym z efektami uzyskania kompetencji inżynierskich oraz sylwetką absolwenta. Na kierunku rolnictwo prace magisterskie mają charakter badawczy. Tematyka prac wpisuje się w zakładane efekty uczenia się i związana jest z zainteresowaniami naukowymi promotorów i studentów. Prace magisterskie na ocenianym kierunku uwzględniają między innymi oceny wpływu różnych czynników na cechy ilościowe i jakościowe produktów roślinnych. Związane są z polową produkcją roślinną, produkcją pasz z użytków zielonych. Obejmują także zagadnienia ekonomiczne oraz zagadnienia łączące działalność rolniczą z ochroną zasobów przyrodniczych. Szczegółowa ocena losowo wybranych 12 prac etapowych wykazała poprawność ich formy, zgodność tematyki z sylabusem danych zajęć oraz właściwy dobór metod weryfikacji efektów uczenia się. Prace etapowe były poprawione i ocenione końcowo w skali 2-5, zgodnie z regulaminem studiów. Oceny były zróżnicowane, na ogół prawidłowo rozłożone i zasadne. Pytania występujące w pracach etapowych okazały się zgodne z celami i koncepcją kształcenia na kierunku rolnictwo oraz efektami uczenia się. Dokonana w trakcie wizytacji ocena wybranych sześciu projektów inżynierskich wykonywanych na studiach pierwszego stopnia w formie prezentacji multimedialnych wykazała, że posiadały one charakter inżynierski, a ich treść była zgodna z jej tematyką i tytułem. Realizując część roboczą studenci stosowali właściwe i dobrze opisane metody. Część teoretyczna przygotowywana była na ogół na podstawie kilkunastu-kilkudziesięciu poprawnie dobranych i aktualnych pozycji literatury i źródeł internetowych. Projekty spełniały również wymagania pod względem formalnym, prezentacje w większości były przygotowane starannie, usterki były nieliczne. Zasadne były także oceny wystawiane przez komisję na egzaminie dyplomowym, dotyczące części praktycznej, obejmującej ocenę merytoryczną prezentacji i odpowiedzi na pytania dotyczące projektu inżynierskiego. Podobnych wniosków dostarczyła ocena wybranych sześciu prac

dyplomowych magisterskich. Miały one strukturę i układ właściwy dla pracy naukowej opartej na wynikach badań eksperymentalnych, wyróżniały się bardzo dobrym i wnikliwym przygotowaniem części teoretycznej oraz właściwym przedstawieniem i dyskusją wyników. Oceny wystawione przez opiekuna i recenzenta były zasadne.

Dowodem na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się są także publikacje naukowe, udział w pracach kół naukowych oraz konferencjach naukowych, związanych z celami i koncepcją kształcenia kierunku studiów rolnictwo oraz dyscypliną naukową rolnictwo i ogrodnictwo. Działalność naukowa na Uczelni stwarza studentom ocenianego kierunku możliwości zdobywania kompetencji badawczych i udziału w procesie badawczym w ramach działających licznie na Wydziale Agrobiotechnologii UP w Lublinie Studenckich Kół Naukowych. Studenci włączający się w badania naukowe prezentują swoje wyniki na konferencjach naukowych, np. na corocznie organizowanym przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie Międzynarodowym Sympozjum Studenckich Kół Naukowych, w ramach którego mają możliwość publikacji swoich wyników w monografii naukowej wydawanej przez Uczelnię. Członkowie kół naukowych corocznie uczestniczą także w międzynarodowych i krajowych seminariach studenckich kół naukowych w różnych ośrodkach akademickich, zdobywając liczne nagrody i wyróżnienia. Studenci ocenianego kierunku rolnictwo opublikowali w latach 2017-2022 cztery oryginalne prace naukowe (2 z listy JCR), 1 rozdział w monografii naukowej, 2 artykuły popularno-naukowe oraz 21 doniesień konferencyjnych.

Ważnym elementem procesu weryfikacji efektów uczenia się i bezpośrednim dowodem ich osiągnięcia są losy absolwentów. Wykorzystywane są ogólnopolskie badania Ekonomicznych Losów Absolwentów (ELA). Przygotowywaniem analiz i ocen sytuacji studentów i absolwentów na rynku pracy zajmuje się Dział Kształcenia Praktycznego i Ustawicznego, analizując ankiety absolwentów oraz opracowania Wojewódzkiego Urzędu Pracy, dotyczące losów i poziomu bezrobocia absolwentów Uczelni województwa lubelskiego. W 2022 roku ankiety zostały wysłane do 17 absolwentów studiów pierwszego stopnia kierunku rolnictwo, ale wypełnioną ankietę przysłał tylko jeden absolwent. Bardziej miarodajne są zatem zgodne i jednoznaczne opinie o absolwentach kierunku rolnictwo wystawiane przez interesariuszy zewnętrznych. Według tych opinii, osiągnięte na studiach efekty uczenia się odpowiadają zapotrzebowaniu zawodowego rynku pracy związanego z rolnictwem województwa lubelskiego, jego otoczeniem i gospodarką żywnościową.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uchwalane przez Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie warunki, zasady i procedury przyjęcia kandydatów na studia ocenianego kierunku rolnictwo są w pełni prawidłowe, transparentne i selektywne, umożliwiając dobór kandydatów posiadających wstępną wiedzę i umiejętności na poziomie niezbędnym do osiągnięcia efektów uczenia się. Dotyczy to zarówno kandydatów na studia pierwszego stopnia, jak i drugiego stopnia. Prawidłowe na Uczelni są również zasady zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, procedury dyplomowania, uznawania efektów i okresów

uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych na innych uczelniach, w tym zagranicznych, a także potwierdzania efektów uczenia się, uzyskanych poza systemem studiów.

Stosowane na ocenianym kierunku rolnictwo, zarówno ogólne, jak i szczegółowe zasady, formy i metody weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się są prawidłowe, zapewniając skuteczną i wiarygodną ocenę wszystkich efektów, również w zakresie oceny stopnia przygotowania do prowadzenia działalności naukowej w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo oraz opanowania języka na poziomie biegłości adekwatnym do poziomu studiów. Wszystkie aspekty merytoryczne i formalne systemu weryfikacji efektów uczenia się są szczegółowo opisane w regulaminie studiów, uczelnianych i wydziałowych procedurach polityki jakości oraz w sylabusach poszczególnych zajęć. Stwierdzono zgodność działania systemu z tymi zapisami.

różnorodne prace etapowe i dyplomowe są zgodne z celami i koncepcją kształcenia oraz z opisem efektów uczenia się, odnoszą się do dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo, do której przyporządkowano oceniany kierunek studiów rolnictwo. Prace magisterskie mają charakter badawczy dostosowany do profilu ogólnoakademickiego, z kolei wykonanie projektów na studiach pierwszego stopnia mających charakter aplikacyjny, zapewnia osiągnięcie kompetencji inżynierskich. Studenci ocenianego kierunku uczestniczą w studenckim ruchu naukowym i w konferencjach naukowych, są współautorami publikacji naukowych. Absolwenci kierunku posiadają pełne kwalifikacje do aktywnego podejmowania różnorodnych przedsięwzięć gospodarczych, społecznych i edukacyjnych w sektorze rolnictwa i gospodarki żywnościowej. Wszelkstronna wiedza i umiejętności absolwentów rolnictwa sprawiają, że są bardzo poszukiwani na zawodowym rynku pracy.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Liczba nauczycieli akademickich na Wydziale Agrobiotechnologii wynosi 108 osób, przy czym z ogółu pracowników Wydziału 64 osoby zdobyły stopnie naukowe w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo. Kadra nauczycieli akademickich kierunku rolnictwo w roku 2022/2023 i 2023/2024 składa się z 14 osób z tytułem profesora, 38 ze stopniem doktora habilitowanego, 33 ze stopniem doktora oraz 8 magistrów (w tym 5 lektorów języków obcych). W procesie kształcenia obok nauczycieli Wydziału Agrobiotechnologii uczestniczą również pracownicy Uczelni z Wydziałów: Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki, Nauk o Żywności i Biotechnologii, Biologii Środowiskowej, Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, Inżynierii Produkcji (w tym 5 profesorów zwyczajnych i 11 osób ze stopniem doktora habilitowanego) oraz z Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji. Powyższa przedstawiona struktura kadry zapewnia więc możliwość realizacji zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku przez kompetentne osoby, posiadające adekwatne im odpowiednie do realizowanych treści kształcenia kwalifikacje. Nauczyciele akademicy realizujący kształcenie na kierunku rolnictwo, w większości

reprezentują dziedzinę nauk rolniczych (dyscyplinę rolnictwo i ogrodnictwo). Ich dorobek naukowy związany z rolnictwem i realizowanymi treściami kształcenia obejmuje 1320 publikacji z JCR, 666 publikacji bez IF i 1255 innych opracowań oraz 274 monografie naukowe oraz rozdziałów w monografiach, a także kilka patentów, 998 materiałów konferencyjnych oraz 224 publikacje popularno-naukowe. Do wybranych najważniejszych obszarów badań prowadzonych przez pracowników należą: stan fizyczny i chemiczny gleb naturalnych i antropogenicznych; degradacja i rekultywacja gleb oraz gospodarka odpadami; optymalizacja technologii uprawy roślin rolniczych; biologiczne i agrotechniczne aspekty produkcji roślin zielarskich, przemysłowych i energetycznych; badania nad chwastami odpornymi na herbicydy; potencjał aplikacyjny nanocząstek w nawożeniu i ochronie roślin; aspekty nawozowe, jakościowe i środowiskowe kształtujące plony roślin uprawianych na cele żywnościowe, paszowe i energetyczne; ochrona i kształtowanie krajobrazu rolniczego oraz gospodarowanie zasobami przyrodniczymi i kulturowymi zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju czy ekonomia, zarządzanie i marketing w kształtowaniu relacji rynkowych w biogospodarce. Kadra kierunku systematycznie się rozwija zdobywając w ciągu ostatnich 5 lat stopnie i tytuły naukowe w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, tj.: 3 pracowników tytuł profesora, 19 pracowników stopień doktora habilitowanego, a 8 pracowników stopień doktora. Nauczyciele podnoszą swoje kompetencje, zdobywają doświadczenie i kwalifikacje uczestnicząc w licznych projektach (np. NCBR, NCBiR, ARiMR, MRiRW, NCN), pełniąc rolę redaktorów specjalnych zeszytów w czasopismach naukowych, funkcję redaktorów naczelnych, tematycznych albo członków rad redakcyjnych czasopism, będąc członkami towarzystw naukowych, komitetów PAN i rad społecznych wielu instytucji. Według aktualnie obowiązującego podziału dziedzin i dyscyplin nauki, nauczyciele akademicy realizujący kształcenie na ocenianym kierunku, w większości przypadków, reprezentują dziedzinę nauk rolniczych dyscyplinę rolnictwo i ogrodnictwo a dorobek naukowy tych osób jest związany z rolnictwem i realizowanymi treściami kształcenia. Liczebność kadry w stosunku do liczby studentów (w roku akademickim 2023/2024 - I stopień studiów - 89 nauczycieli i II stopień studiów - 40 nauczycieli), posiadane tytuły zawodowe, stopnie i tytuły naukowe umożliwiają prawidłową realizację wszystkich form zajęć. Analiza przydziału zajęć na ocenianym kierunku wskazuje, że nauczyciele akademicy realizują pensum dydaktyczne, a obciążenie godzinowe prowadzeniem zajęć nauczycieli akademickich zatrudnionych w Uczelni jako podstawowym miejscu pracy jest zgodne z wymaganiami. Dobór obsady zajęć dydaktycznych realizowanych na kierunku rolnictwo odbywa się w oparciu o dorobek naukowy i kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich (weryfikowany przez Radę Programową kierunku rolnictwo oraz Kolegium Wydziału Agrobiotechnologii) i musi w pełni odpowiadać tematyce prowadzonych przedmiotów w ramach wszelkiej formy zajęć realizowanych w procesie dydaktycznym. Obowiązujące więc zasady doboru nauczycieli akademickich sprawiają, że obsada zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku nie budzi zastrzeżeń i jest poprawna. Kadra dydaktyczna w pełni zapewnia prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych.

Pracownicy realizujący zajęcia na kierunku rolnictwo, podejmują działania podnoszące ich kompetencje dydaktyczne i organizacyjne poprzez udział w szkoleniach takich jak: „Flipped Classroom”, „Neuronauka w dydaktyce”, „Kreatywne metody w edukacji na poziomie wyższym” i „Decentralizacja”. Szkolenia te były zorganizowane z projektu „Zintegrowany Program Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie” w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, opracowanego przez Centrum Nauki Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w celu podnoszenia kwalifikacji kadry badawczo-dydaktycznej. Na uwagę zasługuje także udział nauczycieli w szkoleniu „Tworzenie treści e-learningowych” i specjalistycznym kursie języka angielskiego z terminologią nauk przyrodniczych

(projekt Przyrodniczy MIT program dostosowania Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie do wyzwań Nauki 2.0).

Na ocenianym kierunku nauczyciele są wdrożeni i przygotowani do wykorzystywania metod kształcenia na odległość, co nie tylko wynika z potrzeby sytuacji (pandemia COVID-19), ale unowocześnienia i usprawnienia procesu dydaktycznego. Proces kształcenia na kierunku rolnictwo prowadzony jest przez doświadczoną kadrę nauczycieli akademickich, posiadającą wysokie kompetencje naukowe i dydaktyczne. Posiadają one tytuły naukowe i stopnie, a także tytuły zawodowe uzyskane w obszarach i dyscyplinach naukowych, które są zgodne z realizowanymi treściami w ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych, a także udokumentowały dorobek naukowy odnoszący się do kierunkowych i przedmiotowych efektów kształcenia.

Wszyscy nauczyciele akademicy podlegają okresowej ocenie, uwzględniającej działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną, a poszczególne osiągnięcia zestawiane są w arkuszu oceny. Każdy nauczyciel jest poddawany ocenie okresowej średnio co 2 lata, jednak nie rzadziej niż raz na 4 lata (Zarządzenie Rektora Nr 103/2021 z dnia 29 października 2021 r.). Oceny przeprowadzają powoływane przez Dziekanów Wydziałów Komisje oceniające wydziałów, Komisja oceniająca Uczelnię, której przewodniczy Prorektor wyznaczony przez Rektora, oraz Komisja odwoławcza, której przewodniczy Rektor. Ocena nauczyciela akademickiego dotycząca wypełniania obowiązków dydaktycznych przeprowadzana jest po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. Podczas realizacji procesu kształcenia prowadzi się również hospitacje zajęć, nie rzadziej niż raz na dwa lata.

Ponadto kadra oraz inne osoby prowadzące zajęcia są oceniani przez studentów w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem. Sposób realizacji i przeprowadzania ankietyzacji określa Zarządzenie Rektora Nr 20/2020 z dnia 28 lutego 2020 r. Ocena jest dokonywana po zakończeniu każdego cyklu zajęć dydaktycznych. W arkuszu oceny okresowej nauczyciela są wpisywane punkty, które przyznają studenci w ankietach (w skali od 2 do 5). Nauczyciel uzyskujący niskie oceny w ankiecie jest motywowany do większej staranności w prowadzeniu zajęć przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, bezpośredniego przełożonego czy Dziekana.

Co istotne, nie tylko władze oraz osoby dbające o jakość kształcenia, lecz również studenci otrzymują informacje zwrotne na temat sposobu wykorzystania wyników badań w ankiecie na corocznie organizowanych Dniach Kierunku. Należy jednak zauważyć, że niewielu studentów bierze udział w wypełnieniu ankiet, choć są anonimowe.

Polityka kadrowa Władz Wydziału jest zgodna z celami polityki kadrowej zawartej w Strategii Rozwoju Wydziału Agrobiotechnologii na lata 2021-2024. Rozwój kadry realizowany jest przez m.in. finansowanie tematów badawczych w ramach subwencji na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego powiązanych z kierunkiem rolnictwo, promowaniem i nagradzaniem osób, które pozyskują projekty badawcze, promowaniem współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym powiązanych z szeroko pojętą produkcją rolniczą. Ponadto pracownicy są wspierani i zachęceni przez Władze Wydziału oraz Uczelnię do uzyskiwania stopni i tytułów naukowych.

W latach 2017-2022 pracownicy Wydziału zostali nagrodzeni 166 razy (niektórzy kilkakrotnie) za swoje osiągnięcia naukowe, organizacyjne lub naukowe. W roku 2022 Rektor UP w Lublinie przyznał pracownikom Wydziału 40 nagród (w tym 19 nagród za działalność naukową, 10 nagród za działalność dydaktyczną i 11 nagród za działalność organizacyjną). W 2023 roku zostało nagrodzonych 20 nauczycieli prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku. Dodatkowo, Rektor przyznaje nagrody naukowe w trzech kategoriach: za publikację o największej liczbie cytowania, za

publikację z największym IF oraz za badania aplikacyjne im. Stanisława Staszica. Od 2017 roku 10% pracowników każdego Wydziału (dyscypliny) otrzymuje nagrody pro jakościowe. Pracownicy mogą korzystać także ze środków funduszu szkoleniowego Prorektora ds. Organizacji i Rozwoju Uczelni na dofinansowanie podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Należy więc podkreślić, że Władze Uczelni i Wydziału kreują doskonałe warunki pracy stymulujące i motywujące nauczycieli akademickich zarówno do rozwoju naukowego, jak i wszechstronnego doskonalenia się. Prowadzona polityka kadrowa prowadzi do stabilizacji zatrudnienia i trwałego rozwoju nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia, a także sprzyja zasadom rozwiązywania konfliktów i reagowania na przypadki zagrożenia bezpieczeństwa.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Nauczyciele akademicy prowadzący zajęcia na kierunku rolnictwo posiadają aktualny i udokumentowany dorobek naukowy w zakresie dyscypliny rolnictwo i ogrodnictwo do której odniesiono efekty uczenia się, a także odpowiednie kompetencje, umożliwiające prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych. Obsada zajęć jest prawidłowa, a realizowana polityka kadrowa umożliwia kształtowanie kadry prowadzącej zajęcia w pełni zapewniającej ich prawidłową realizację, sprzyja rozwojowi nauczycieli akademickich, a także kształtuje warunki pracy stymulujące i motywujące nauczycieli do ustawicznego i wszechstronnego doskonalenia się. Kadra kierunku rolnictwo posiada duży potencjał i dorobek naukowy, który jest bezpośrednio związany z kierunkiem rolnictwo. Wyniki badań naukowych prowadzonych przez nauczycieli są przekazywane do treści realizowanych przedmiotów, co wpływa na ich aktualność. Aktywność i zaangażowanie kadry kierunku podlega stałej ocenie na podstawie ankiety okresowej oceny pracowników badawczo-dydaktycznych, hospitacji zajęć oraz ankiety studenckiej. Wyniki ankiet wskazują, iż kadra prowadząca kształcenie na kierunku rolnictwo jest oceniana pozytywnie. Polityka kadrowa sprzyja rozwojowi kadry naukowo-dydaktycznej i jest nierozdzielnie związana z procesem kształcenia na ocenianym kierunku. Opracowano i wdrożono mechanizmy awansu naukowego, weryfikacji dorobku naukowego i monitorowania kompetencji nauczycieli akademickich, co wspiera i zapewnia wysoką jakość kształcenia na kierunku rolnictwo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Na uwagę i szczególnie uznanie w polityce kadrowej Wydziału Agrobiotechnologii zasługuje inicjatywa Kolegium Wydziału dotycząca rozwoju naukowego młodej kadry naukowo-dydaktycznej, która szczególnie przeżywa wiele trudności, w tym również brak środków na dofinansowanie swoich planów badawczych. W tym zakresie Wydział prowadzi wewnętrzny konkurs projektów badawczych młodych naukowców, ideą którego jest przyznanie najlepszym projektom funduszy i danie tym samym możliwość rozwoju tym pracownikom w początkowym etapie samodzielnej pracy badawczej. Procedura konkursowa jest przeprowadzana przez Komisję ds. Rozwoju Młodych Naukowców.

W latach 2019-2022 dofinansowano uzyskało 8 projektów w dyscyplinie rolnictwo i ogrodnictwo, w wysokości od 36 do 50 tys. zł.

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku odbywają się głównie w budynku Collegium Agronomicum – Agro I i Agro II, gdzie do dyspozycji studentów znajduje się 11 sali wykładowych o pojemności od 60 do 300 osób, 14 sali ćwiczeniowych oraz 3 pracownie komputerowe z pełnym wyposażeniem i oprogramowaniem. W budynku Agro I znajdują się ponadto 2 sale laboratoryjne i 8 nowoczesnych laboratoriów specjalistycznych. Ponadto zajęcia realizowane są również w budynku Collegium Zootechnicum oraz Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu, gdzie do dyspozycji są 3 sale ćwiczeniowe i 16 pracowni laboratoryjnych. Zajęcia są również realizowane w budynku na Felinie w 2 salach wykładowych, 4 salach ćwiczeniowych i pracowni komputerowej z 15 stanowiskami oraz w pomieszczeniach Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii, a także w salach ćwiczeniowych i laboratoriach Wydziału Inżynierii Produkcji oraz w laboratoriach językowych Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (6 sali dla 10-20 osobowych grup studentów o łącznej pow. ponad 200 m²) w budynku Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowego (CIW) Nowych Technik i Technologii.

Wszystkie sale dydaktyczne i specjalistyczne, laboratoria naukowe oraz ich wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu kształcenia i uczenia się. Wyposażenie tych pomieszczeń jest adekwatne do rzeczywistych wymagań przyszłej pracy i umożliwia studentom kierunku osiąganie efektów uczenia się, w tym przygotowanie ich do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności. Wyposażenie laboratoriów umożliwia prawidłową realizację wszystkich form zajęć.

Szczególą rolę w kształceniu studentów na ocenianym kierunku pełnią bardzo dobrze wyposażone pracownie poszczególnych jednostek (instytuty, katedry), w których realizowane są zajęcia dydaktyczne. Studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania, nabywać wiedzę i realizować badania m.in. w laboratorium właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych gleby oraz w pracowni torfoznawstwa i analiz paleobotanicznych Instytutu Gleboznawstwa Inżynierii i Kształtowania Środowiska (wyposażone m.in. w spektrometr plazmowy (ICP – OES), zestaw do analizy zawartości węgla i azotu, chromatograf cieczerw HPLC z detektorem diodowym i fluorescencyjnym w zestawie z łaźnią ultradźwiękową, spektrometr UV – VIS, mikroskop biologiczny NIKON-Japonia „ECLIPSE”, mikroskop biologiczny BIOLAR, zestaw do pobierania rdzeni torfowych firmy Eijkelkamp); w pracowni kultur tkankowych in vitro (wyposażone m.in. w komory laminarne, autoklaw, komora klimatyczna do hodowli roślin, fitotron); pracowni fenotypowania cyfrowego, laboratorium analizy genomu roślinnego, laboratorium genomiki i transkryptomiki (wyposażone m.in. w analizator kwasów nukleinowych Tape Station 4150, spektrofotometr NanoDrop 2000, fluorometr Qubit, termocykler, zestaw do qPCR, zestaw do digital PCR, zestaw do sekwencjonowania nowej generacji iSeq100, komorę laminarną do przygotowania PCR); oraz laboratorium bionanotechnologii Instytutu Genetyki, Hodowli i Biotechnologii Roślin (wyposażone m.in. w spektrometr ICP-OES, aparat do analizy zawartości pierwiastków w różnego rodzaju próbkach (np. środowiskowych, żywności) z poziomem detekcji 1 ppb,

wielofunkcyjny czytnik płytek do pomiaru absorpcji/fluorescencji/luminescencji pozwalający na wykorzystywanie wszystkich podstawowych technik pomiarowych zarówno klasycznych testów ELISA, jak i ALPHA). Ponadto są wykorzystywane laboratoria Katedry Mikrobiologii Środowiskowej (przeznaczone do chemicznej, biochemicznej, molekularnej i toksykologicznej analizy bakterii i grzybów), analiz fitochemicznych Katedry Roślin Przemysłowych i Leczniczych, laboratoria Katedry Chemii Rolnej i Środowiskowej, laboratorium agroekologiczne Katedry Herbologii i Technik Uprawy Roślin (wyposażone m.in. w całoziarowy analizator podczerwieni NIR-T Omega G, wirówkę laboratoryjną chłodzoną i grzaną, szafę termostatyczną ST, przyrząd pomiaru do badań współczynnika powierzchni liściowej LAI -2000, miernik zawartości chlorofilu CL-01, profesjonalny odbiornik GPS do zastosowań w rolnictwie) czy też laboratorium towaroznawczej oceny surowców i produktów roślinnych Katedry Technologii Produkcji Roślinnej i Towaroznawstwa.

Studenci kierunku rolnictwo mają do dyspozycji 29 ponumerowanych pomieszczeń (sale dydaktyczne i specjalistyczne, laboratoria naukowe, pomieszczenia przygotowawcze) mieszczących się na Wydziale Agrobiotechnologii. Ponadto 2 sale laboratoryjne na Wydziale Nauk o Żywności i Biotechnologii wyposażone w wysokosprawny chromatograf cieczowy z detektorem UV-Vis, spektrofotometri, suszarkę rozptyłową i laboratorium linii komórkowych. W Centrum Innowacyjno-Wdrożeniowym Nowych Techniki i Technologii studenci ocenianego kierunku realizują zajęcia w 5 laboratoriach i hali maszyn.

Ważnymi jednostkami do dyspozycji studentów wykonujących prace dyplomowe są również stacje doświadczalne, takie jak: Stacja Dydaktyczno-Badawcza w Sosnowicy, której powierzchnia wynosi 23,2 ha, w tym trwałe użytki zielone (łąki) zajmują 19 ha, Polowa Stacja w Parczewie o powierzchni 25,89 ha użytków rolnych, z możliwością odbywania praktyk studenckich. Ponadto na terenie Gospodarstwa Doświadczalnego Felin zlokalizowana jest Stacja Terenowa wyposażona w maszyny do uprawy, siewu, pielęgnacji i zbioru roślin z poletek doświadczalnych, a w Gospodarstwie Doświadczalnym w Czesławicach k/Nałęczowa znajdują się maszyny i sprzęt rolniczy wykorzystywany w prowadzeniu doświadczeń polowych, a dodatkowo m.in. hale wegetacyjne i komora opryskowa firmy APORO do precyzyjnego aplikowania środków ochrony roślin. Uzupełnieniem bazy jest Stacja Dydaktyczno-Badawcza Zwierząt Drobnych (hodowla 3 ras kur i 6 rodów przepiórek), Stacja Badawcza Małych Przeżuwaczy (hodowla 4 ras owiec i 2 ras kóz), a także gospodarstwo doświadczalne w Uhrusku. Do dyspozycji studentów kierunku jest Centrum Badawczo-Wdrożeniowe i Dydaktyczne Innowacyjnych Technologii w Ogrodnictwie z nowoczesną infrastrukturą (szklarnia wielonawowa typu Venlo). Zaplecze techniczne szklarni wykorzystywane jest przy prowadzeniu badań naukowych, w procesie dydaktycznym do odbywania zajęć terenowych, praktyk zawodowych oraz prowadzenia doświadczeń i badań do prac dyplomowych.

W pomieszczeniach użytkowanych przez studentów, pracowników dydaktycznych, naukowych i technicznych oraz w pracowniach i salach komputerowych, a także na terenie domów studenckich istnieje możliwość korzystania z Internetu. Uczelnia uruchomiła dla studentów i doktorantów usługę Office365, która zapewnia dostęp on-line do następujących narzędzi: Word, Excel, Power Point, OneDrive, Skype, Teams oraz Outlook za pomocą przeglądarki internetowej. Istnieje również możliwość alternatywnego prowadzenia procesu dydaktycznego za pomocą platformy MS Teams, co było wykorzystywane z powodzeniem w okresie pandemii COVID-19, gdzie część zajęć była prowadzona z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Infrastruktura wykorzystywana na kierunku rolnictwo spełnia przepisy oraz zasady bezpieczeństwa i higieny pracy.

Udogodnienia w zakresie infrastruktury i wyposażenie dostosowane do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami sprawia, że nauczanie w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie może być realizowane w formie dostosowanej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W budynkach Agro I oraz Agro II, gdzie głównie odbywają się zajęcia kierunku rolnictwo zastosowano windy wewnętrzne, platformy elektryczne na schodach prowadzących do szatni oraz przejściowych między budynkami, a także sanitariaty z przystosowaniem znajdujące się na każdym piętrze. Tego typu urządzenia posiada Collegium Zootechnicum oraz Rektorat. Ponadto budynek Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie jest także przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami poprzez odpowiednie udogodnienia architektoniczne, łącznie ze specjalistycznym sprzętem elektronicznym (komputer ze specjalistycznym oprogramowaniem). Również zajęcia sportowe w Studium Wychowania Fizycznego i Sportu są dostosowane do rodzaju i stopnia niepełnosprawności studentów, a Centrum Kultury Fizycznej i Sportu UP posiada zewnętrzny podjazd skierowany do drzwi wejściowych, rampy wspomagające na basenie, sanitariaty oraz sale aktywizacji osób z niepełnosprawnościami. Również domy studenckie, stanowiące bazę noclegową są przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami. Uczelnia uzyskała od Fundacji Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych FAZON wyróżnienie w konkursie Lodołamacze 2021.

Studenci oraz pracownicy Wydziału Agrobioinżynierii mają stały i nieograniczony dostęp do zasobów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (BG UP Lublin). Księgozbiór Biblioteki składa się z 387762 pozycji, w tym: 247021 książek, 140741 czasopism, 396 czasopism bieżących, 5217 norm i opisów patentowych. Zasoby elektroniczne Biblioteki składają się z 442951 tytułów książek w formie elektronicznej; czasopisma w formie elektronicznej obejmują 13923 tytułów. Biblioteka udostępnia również 57 baz danych oraz 1797 innych zasobów elektronicznych, na które składają się m.in. normy oraz patenty. W księgozbiornie 1923 to książki z zakresu kierunku rolnictwo. Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie użytkowała zintegrowany system biblioteczny VTLS/Virtua, a od 2020 roku wdrożony został system Koha, dzięki temu można korzystać z zasobów bibliotecznych z dowolnego miejsca. Studenci kierunku rolnictwo mają dostęp do baz bibliograficzno-bibliometryczno-abstraktowych (CAB Abstracts, Scopus, Web of Science, Journal Citation Reports, Medline, Agro, SIGŻ, PSJD) oraz pełnotekstowych (Serwis EMIS, Science Direct – Elsevier, Springer, Wiley, Oxford, Knovel, American Chemical Society Publications, Bazy CABI, Serwis EBSCOhost, Wydawnictwo Cambridge, Biblioteka Nauki, Ibuk Libra.) W Bibliotece Głównej funkcjonuje czytelnia z 154 miejscami, w tym 31 miejsc to stanowiska z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line. Dodatkowo w informacji Biblioteki znajduje się 37 miejsc z dostępem do stałego łącza internetowego, z czego 27 stanowią miejsca z komputerami stacjonarnymi, a 10 dla komputerów przenośnych. W wypożyczalni jest 15 miejsc z komputerami stacjonarnymi z dostępem do zasobów on-line. Pracownicy Biblioteki Głównej UP w Lublinie prowadzą wśród studentów i pracowników ankietę na temat potrzeb użytkowników Biblioteki, w której można było zgłaszać swoje opinie o pracy i znajomości Biblioteki oraz dostępności zasobów bibliotecznych.

Zasoby biblioteczne są aktualne i zgodne z zakresem tematycznym oraz potrzebami procesu nauczania i uczenia się na ocenianym kierunku. Zasoby te obejmują piśmiennictwo w odpowiedniej liczbie egzemplarzy, a wskazane w sylabusach przedmiotów realizowanych na ocenianym kierunku. Zasoby te umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w tym przygotowanie do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Infrastruktura dydaktyczno-badawcza dla potrzeb ocenianego kierunku jest nowoczesna i w pełni umożliwia studentom osiągnięcie efektów uczenia się na kierunku rolnictwo, zwłaszcza w zakresie pogłębionej wiedzy i umiejętności związanych z przygotowaniem do udziału w badaniach związanych z przygotowaniem do prowadzenia badań naukowych.

Infrastruktura Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w pełni zabezpiecza potrzeby kształcenia studentów kierunku rolnictwo. Wydział dysponuje nieograniczonym dostępem do dużej liczby sal dydaktycznych i ich odpowiedniego wyposażenia w ramach wszystkich współpracujących z nim w procesie kształcenia na kierunku rolnictwo jednostek naukowo-dydaktycznych. Wyposażenie techniczne pomieszczeń, pomoce i środki dydaktyczne, aparatura badawcza i specjalistyczne oprogramowanie są nowoczesne, w pełni sprawne, nieodlegające od aktualnie wymaganych do prowadzenia działalności naukowej w zakresie kierunku rolnictwo oraz umożliwiające prawidłową realizację zajęć dydaktycznych. Studenci kierunku rolnictwa mają zapewniony nieograniczony dostęp do sieci internetowej w czasie zajęć i poza godzinami zajęć co umożliwia odpowiednią interakcję między samymi studentami a także z nauczycielami realizującymi proces dydaktyczny i badania naukowe.

Wyposażenie Biblioteki odpowiada potrzebom studentów co do aktualności i zakresu tematycznego, a jej infrastruktura jest w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W Uczelni systematycznie prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej i bibliotecznej, dlatego też spełnia ona przepisy oraz zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, a plany związane z modernizacją infrastruktury i jej wyposażenia pozwalają na dalszy rozwój kierunku rolnictwo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Na Wydziale Agrobiotechnologii, na kierunku rolnictwo prowadzona jest współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z pracodawcami, w konstruowaniu programu studiów, jego realizacji oraz doskonaleniu. Przy Wydziale działa Rada Interesariuszy Zewnętrznych powoływana przez Kolegium Wydziału. W skład Rady Interesariuszy wchodzi przedstawiciele instytucji gospodarczych,

samorządowych, politycznych i społecznych zgłoszonych przez Dziekana oraz członków Kolegium Wydziału. Skład Rady jest dostępny na stronie internetowej. Rada ma swój regulamin. Do zadań i kompetencji Rady Interesariuszy należy przygotowanie opinii dla Kolegium Wydziału w sprawach dotyczących: oceny programów, efektów uczenia się i planów kierunków studiów realizowanych na Wydziale; oceny możliwości osiągania efektów uczenia się na kierunkach studiów i ich modyfikacji z uwzględnieniem potrzeb społeczno-gospodarczych; oceny programów, efektów uczenia się i planów nowotworzonych kierunków studiów, uwzględniających misję i strategię rozwoju Wydziału i jej powiązanie z misją i strategią Uczelni oraz potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego; wskazywanie potrzeb rozwoju kadry naukowo-dydaktycznej. Oprócz tego Rada Interesariuszy może zgłaszać propozycje dotyczące rozwoju i zmian w kierunkach studiów na Wydziale Agrobiotechnologii. Zasady współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w tworzeniu oraz doskonaleniu efektów uczenia się dla kierunków studiów realizowanych na Wydziale Agrobiotechnologii określa procedura.

Pracownicy Wydziału Agrobiotechnologii współpracują z przedsiębiorstwami sektora rolno-spożywczego, o zasięgu ogólnopolskim i regionalnym, działającymi w województwie lubelskim i województwach sąsiednich oraz innymi przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego. W szczególności, współpracują z otoczeniem społeczno-gospodarczym, aby zebrać informacje użyteczne dla zapewniania jakości kształcenia i realizacji efektów uczenia się na kierunku, dotyczące m.in.: aktualnych potrzeb rynku pracy, przygotowania absolwentów do pracy zawodowej, określaniu tematyki prac dyplomowych i ich realizacji. Konsultacje z interesariuszami zewnętrznymi prowadzone są nie rzadziej niż raz w roku, w ramach posiedzeń Kolegium Wydziałowego i Rady Programowej kierunku oraz innych spotkań z interesariuszami zewnętrznymi, w tym Dni Kierunku. Efektem prowadzonych konsultacji z otoczeniem społeczno-gospodarczym są opinie i sugestie przedstawicieli tego otoczenia. Interesariusze Zewnętrzni w swoich opiniach pozytywnie ocenili plany i program oraz zamierzone efekty uczenia się na kierunku. Uznali również, że są one zgodne z oczekiwaniami i potrzebami pracodawców, zainteresowanych zatrudnieniem specjalistów z zakresu rolnictwa, którzy w sposób praktyczny będą wykorzystywać swoją wiedzę w praktyce rolniczej. W ostatnich latach członkowie SKN Agronomów, zrzeszającego głównie studentów z kierunku rolnictwo oraz inni studenci korzystają z możliwości wyjazdów studyjnych do rolników, kombinatów rolniczych czy firm sektora rolniczego, w celu poszerzenia wiedzy i umiejętności praktycznego wykorzystania najnowocześniejszych technologii w rolnictwie.

Współpraca przybiera różnorakie formy - zarówno w aspekcie prowadzonych badań naukowych, jak i w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w ocenie, doskonaleniu i modyfikacji planów i/lub programów studiów oraz w określaniu efektów uczenia się, a następnie weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji. Przykładem może być propozycja dodania zajęć z uprawy roślin małoobszarowych np. rośliny zielarskie, warzywnicze, czy jagodowe. Udział otoczenia społeczno-gospodarczego w tym zakresie regulują procedury. Wykłady otwarte, które zostały przeprowadzone to, np.: *Wyzwania w biologicznej ochronie roślin rolniczych* oraz *Plany nawozowe dla roślin uprawnych*. W ramach kierunku organizowane są takie wydarzenia, jak: Piknik ekologiczny w Lublinie (2020), czy wyjazdy terenowe do fabryk. W przypadku realizacji praktyk uczelnia przedstawiła 380 możliwych miejsc do realizacji praktyk, które są ściśle związane z kierunkiem rolnictwo.

W trakcie pandemii COVID-19 spotkania odbywały się poprzez środki przekazu pośredniego.

Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom, z udziałem studentów,

a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Zasady współpracy określa procedura. Treści, które zostały wprowadzane, dotyczyły rolnictwa ekologicznego, upraw roślin małoobszarowych czy pisania projektów do dofinansowań. Opinie takie zostały załączone do dokumentacji. Prowadzone są okresowe przeglądy współpracy, co skutkuje podpisywaniem coraz to nowych umów o współpracy. W 2023 zwiększono liczbę jednostek, do co najmniej 20, które są członkami Rady Interesariuszy. Zostało to uwzględnione w regulaminie tego organu.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Rodzaj, zakres i zasięg działalności instytucji z otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi Uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia oraz wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla kierunku rolnictwo. Współpraca z otoczeniem prowadzona jest systematycznie i przybiera zróżnicowane formy, adekwatne do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się. Relacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów i wpływ tego otoczenia na program i jego realizację podlegają systematycznym ocenom z udziałem studentów, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących na kierunku rolnictwo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Współpraca międzynarodowa i umiędzynarodowienie procesu kształcenia studentów na kierunku rolnictwo odbywa się na wielu poziomach i jest wpisane do strategii rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Studenci uczestniczą w obowiązkowych zajęciach z nowożytnego języka obcego (język angielski, język niemiecki, język rosyjski lub język francuski) prowadzonych przez lektorów z Centrum Nauczania Języków Obcych i Certyfikacji (CNJOiC). Nauka języka obcego odbywa się w drugim, trzecim i czwartym semestrze w łącznym wymiarze 105 godzin na studiach stacjonarnych oraz 63 godzin na niestacjonarnych studiach pierwszego stopnia, a także po 15 godzin na studiach drugiego stopnia, obu form studiów. Dzięki umiejętności nauki języków obcych studenci kierunku rolnictwo mogą aplikować na studia wymienne w ramach programu Erasmus+, a także uczestniczyć na uczelni macierzystej w realizacji przedmiotów specjalistycznych prowadzonych w języku angielskim,

takich jak: *Seed markets in Poland, Agricultural government institutions, Commodity science of agricultural produce, Garden art, Crops protection*. Studenci doskonalą praktyczne umiejętności posługiwania się językiem obcym w ramach wyjazdów zagranicznych programu Erasmus+ oraz biorąc udział w integracyjnych Welcome Days, Międzynarodowych Sympozjach Studenckich Kół Naukowych i w organizacji międzynarodowych konferencji naukowych, np. I i II Międzynarodowa Konferencja Naukowa nt. Gospodarowanie Przestrzenią a Zasoby Przyrodnicze. Są współautorami artykułów naukowych o zasięgu międzynarodowym (2 publikacje studentów kierunku rolnictwo). W strukturze Uczelni działem wspierającym umiędzynarodowienie studentów i kadry dydaktycznej jest Biuro Mobilności Akademickiej (BMA) podlegające Prorektorowi ds. Rozwoju Uczelni. Studenci i pracownicy są aktywnymi uczestnikami programu Erasmus+. W ramach programu Erasmus+ Uczelnia podpisała umowy z ponad 100 uczelniami, z którymi prowadzona jest wymiana studentów lub pracowników. W okresie ocenianym z możliwości wyjazdu za granicę w ramach programu Erasmus+ skorzystało 13 studentów z Wydziału Agrobiotechnologii, którzy odbywali część studiów w uczelni partnerskiej (4 osoby) lub realizowali praktykę zawodową (9 osób), zaś najczęściej wybieranymi przez studentów krajami były Hiszpania i Grecja. Studenci kierunku rolnictwo nie wykazali zainteresowania możliwością wyjazdu na studia lub praktykę na uczelnię partnerską.

Na Wydziale Agrobiotechnologii od roku 2019 w ramach programu Erasmus+ studiowało po jednej osobie z Hiszpanii i Turcji, w roku 2021 było to dwoje studentów (z Turcji), a w roku 2022 – sześcioro (1 osoba z Włoch i 5 osób z Turcji), w 2022/2023 rekrutację przeszło troje studentów. Wszyscy studenci zagraniczni realizowali przedmioty (52 przedmioty) które są prowadzone w języku angielskim m.in. z zakresu rolnictwa, tj.: *Agricultural systems, Crops protection, Environmental protection, General microbiology, Grassland science, Plant pests, Soil science, Weed management*. Ponadto w Katedrze Łąkarstwa i Kształtowania Krajobrazu staż odbywała studentka z Ecole Nationale Supérieure Agronomique de Toulouse (Francja). Istotnym czynnikiem umiędzynarodowienia jest mobilność zagraniczna nauczycieli akademickich realizujących zajęcia na kierunku rolnictwo. Kadra kierunku uczestniczyła w międzynarodowych programach edukacyjnych, badawczych i szkoleniowych, jak również odbywała wyjazdy na liczne konferencje zagraniczne. Zrealizowano (w ramach programu Erasmus+) 70 wyjazdów (głównie do Bułgarii, Czech, Grecji, Hiszpanii, Litwy, Niemiec, Portugalii, Słowacji, Turcji i Włoch), w tym 31 w celach dydaktycznych oraz 39 wyjazdy w celach szkoleniowych. Ponadto jeden nauczyciel odbywał 6-miesięczny staż w National Taiwan University w ramach prestiżowego stypendium (program Visegrad-Taiwan Scholarship). Nauczyciele akademicy, prowadzący kształcenie na ocenianym kierunku, realizowali projekty naukowo-badawcze we współpracy z ośrodkami zagranicznymi (m.in. Oat domestication - understanding the origin of a European cereal, BBSRC Biotechnology and Biological Sciences Research Council, Wielka Brytania (BB/S008195/1); Kluczowe, długofalowe współdziałania dla opracowania innowacyjnego, ekologicznego podejścia w produkcji biostymulatorów w ramach programu Partnerstwa Strategicznego – NAWA; NCN - 2021/43/B/NZ9/02857). Odbywali również liczne zagraniczne staże naukowo-dydaktyczne i organizowali konferencje międzynarodowe (m.in. Bioprotection – Global Plant Health and Product Safety). Pracownicy pełnią lub pełnili rolę eksperta lub funkcję doradcy ds. rolnictwa w Parlamencie Europejskim w debacie Komisji ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi (AGRI – Committee on Agriculture and Rural Development), a także należą do grona redaktorów i recenzentów uznanych czasopism zagranicznych. W proces kształcenia studentów kierunku rolnictwo włączani są również pracownicy zagranicznych uczelni, realizujący zajęcia dydaktyczne w ramach pobytów krótko- i długoterminowych odbywających się w ramach programu Erasmus+ lub jako profesoria wizytujący, m.in. z Bingol University, University of Cukurova, University of Foggia, Vytautas Magnus

University Agriculture Academy, Isparta University of Applied Sciences, Lviv National Environmental University oraz Kijowskiego Uniwersytetu Borysa Grinczenki. Ważną rolę w zwiększenie mobilności zagranicznej pracowników odgrywają wykłady w ramach cyklu Open Seminar, a także wizyty studyjne wykładowców z zagranicy. W semestrze letnim w roku akademickim 2021/2022 (60 godz.) oraz 2022/2023 (60 godz.) wykłady i ćwiczenia na kierunku rolnictwo (studia stacjonarne i niestacjonarne) prowadził wykładowca z Lviv National Environmental University. Biorąc powyższe należy stwierdzić, że rodzaje, zakres i zasięg procesu umiędzynaradawiania kształcenia na ocenianym kierunku rolnictwo są zgodne z koncepcją kształcenia i planami jego rozwoju. Uczelnia stwarza liczne i atrakcyjne możliwości rozwoju aktywności międzynarodowej nauczycieli akademickich i studentów. Za ocenę stopnia umiędzynarodowienia odpowiedzialni są Dziekan i Koordynator wydziałowy programu Erasmus+, przy wsparciu Biura Mobilności Akademickiej. Ocena umiędzynarodowienia procesu kształcenia oraz doskonalenia warunków sprzyjających podnoszeniu jego stopnia, jak również wpływu rezultatów umiędzynarodowienia na program studiów kierunku rolnictwo i jego realizację, odbywa się raz w roku. Studenci wracający z wyjazdów zagranicznych składają indywidualny raportu oraz wypełniają ankietę pozwalającą na monitorowanie ich satysfakcji z wyjazdu.

Wymiana międzynarodowa studentów oraz nauczycieli jest objęta corocznymi sprawozdaniami, obejmującymi pełne lata akademickie. Sprawozdania przygotowywane są na podstawie danych z Biura Mobilności Akademickiej i prezentowane na Kolegium Wydziału, co służy do intensyfikacji aktywności międzynarodowej kadry i studentów ocenianego kierunku.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia wspiera mobilność międzynarodową studentów kierunku rolnictwo i nauczycieli akademickich realizujących kształcenie na tym kierunku, a także stwarza dobre warunki i możliwości do uczenia się i nauczania w językach obcych. Uczelnia i Wydział Agrobiotechnologii podejmuje liczne działania mające na celu umiędzynarodowienie procesu kształcenia na ocenianym kierunku. Udział nauczycieli akademickich w długo- i krótkoterminowych zagranicznych stażach naukowych i dydaktycznych wpływa na kształtowanie programu kształcenia i modyfikację treści kształcenia kierunku rolnictwo, a zarówno kadra dydaktyczna jak i jej osiągnięcia naukowe są rozpoznawalne na arenie międzynarodowej. Współpraca międzynarodowa i umiędzynaradawianie procesu kształcenia są postrzegane jako kluczowe dla dalszego rozwoju Wydziału i kierunku rolnictwo.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

Uczelnia zapewnia studentom kierunku rolnictwo wsparcie merytoryczne ze strony nauczycieli akademickich. Pomoc ta przybiera różnorodne formy w osiągnięciu zakładanych efektów uczenia się. Motywowanie studentów w poszerzaniu kompetencji zawodowych, rozwoju oraz skutecznym wejściu na rynek pracy przybiera charakter stały i kompleksowy. Wsparcie ze strony Uczelni jest dostosowane do potrzeb różnych grup studentów.

Istotnym elementem wsparcia studentów są Dni Kierunku organizowane na Wydziale Agrobiotechnologii. Podczas takiej inicjatywy możliwy jest bezpośredni kontakt ze studentami, wysłuchanie ich potrzeb i możliwość zaproponowania wprowadzenia ewentualnych działań naprawczych. W ramach wsparcia Uczelnia zapewnia studentom dostęp do poczty uczelnianej, za pomocą której każdy student może swobodnie komunikować się z pracownikami Uczelni, a także nauczycielami akademickimi. Na początku roku studenci zostali przeszkoleni w tym zakresie, a w razie problemów mogą liczyć na pomoc opiekuna kierunku, a także pracowników działu informatycznego, za pomocą maila, kontaktu osobistego bądź telefonicznego. Studenci na pierwszym roku studiów są również zapoznawani z funkcjonowaniem biblioteki, zasadami BHP oraz prawem z zakresu ochrony własności intelektualnej.

Studenci będący rodzicami, studenci z niepełnosprawnościami lub studentki w ciąży mają możliwość skorzystania z indywidualnej organizacji studiów. Studentom, będącym jednocześnie rodzicami, Uczelnia ułatwia dostęp do żłobka. Oprócz tego Uczelnia daje możliwość wsparcia finansowego studentom w trudnej sytuacji materialnej. W tym celu przyznawane są stypendia socjalne. Natomiast studentom, którzy znaleźli się w trudnej, przejściowej sytuacji życiowej przewidziane są zapomogi. Dla studentów szczególnie uzdolnionych, przewidziane są stypendia Rektora. Zasady przyznawanych świadczeń dostępne są na stronie internetowej.

Uczelnia posiada nowoczesną infrastrukturę rekreacyjno-sportową, skupiającą się wokół Centrum Kultury Fizycznej i Sportu oraz ośrodka sportów wodnych i żeglarstwa nad jeziorem Piaseczno. W ten sposób studenci mają dostęp do różnych udogodnień, takich jak: sale gimnastyczne, siłownia, basen, kort tenisowy, sala do tańca i sportów walki, a także tenis stołowy. Istnieje tam również możliwość wypożyczenia kajaków i żagliwek.

Uczelnia poprzez Biuro Karier i spraw studenckich publikuje ogłoszenia o pracy, praktykach i stażach oraz informuje o podejmowanych inicjatywach przygotowujących studentów do wejścia na rynek pracy. Studenci mają możliwość uczestniczenia w wymianach krajowych i międzynarodowych w ramach programów, tj. Erasmus+, MostAR w ramach, których mogą odbyć semestr lub rok poza uczelnią macierzystą. Informacje na temat możliwości współpracy międzynarodowej i wsparcia w tym zakresie przekazywane są przez stronę internetową Uczelni.

Osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności mogą liczyć na pomoc Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami, które udziela wsparcia studentom w uczeniu się, rozwoju i doskonaleniu zarówno naukowym, jak i społecznym. Ponadto na początku każdego roku akademickiego, organizowane są spotkania informacyjno-adaptacyjne dla osób z niepełnosprawnościami. W tych spotkaniach uczestniczą pracownicy Biura ds. Osób z Niepełnosprawnościami oraz Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki. Każdy wniosek osoby z niepełnosprawnością, który wpłynie do Władz Uczelni

rozważany jest indywidualnie. Podejmowane działania zgodne są z zasadą zapewnienia równych szans w edukacji oraz dostosowania działań do konkretnych potrzeb wynikających z niepełnosprawności lub choroby przewlekłej. Warto podkreślić, iż od 2020 roku istnieje możliwość skorzystania ze wsparcia asystenta dydaktycznego lub tłumacza języka migowego na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie.

Studenci mają prawo składania skarg i wniosków dotyczących organizacji procesu kształcenia, obsługi administracyjnej oraz innych kwestii związanych bezpośrednio lub pośrednio z ich sytuacją. Pierwszym punktem kontaktu dla studentów jest opiekun roku, który jest odpowiedzialny za przyjmowanie wniosków i skarg. Studenci mogą przekazywać swoje skargi i wnioski w formie pisemnej także do Dziekana Wydziału Agrobiotechnologii lub odpowiedniego Prodziekana, działającego na mocy upoważnienia od Dziekana. Oprócz tego, po zakończeniu każdego semestru mają możliwość wyrażenia swojej opinii w tym zakresie za pomocą anonimowych ankiet, z których wyniki przedstawiane są za pomocą raportów zbiorczych.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie aktywnie przeciwdziała zachowaniom o charakterze mobbingu i molestowania seksualnego. Szczegółowe zasady postępowania i procedury zostały precyzyjnie określone w zarządzeniu wydanym przez Rektora tej Uczelni. Oprócz tego, studenci mają zapewnione anonimowe wsparcie psychologiczne. Konsultacje odbywają się przez 3 godziny, trzy dni w tygodniu.

Studenci zaangażowani w koła naukowe aktywnie uczestniczą w badaniach realizowanych w ramach tej działalności. Efektem ich prac jest wiele publikacji, takich jak artykuły w czasopiśmie naukowych lub rozdziały w monografiach. Chętnie biorą udział w konferencjach krajowych, gdzie przy pomocy nauczycieli akademickich mogą prezentować swoje prace naukowe w postaci prezentacji lub plakatów.

Konsultacje z nauczycielami akademickimi prowadzone są regularnie w wymiarze minimum jednej godziny tygodniowo. Terminy ustalane są na początku każdego semestru i udostępniane studentom podczas pierwszych zajęć. Dodatkowo, terminy te są ogłaszane publicznie na tablicach informacyjnych poszczególnych Instytutów i Katedr lub umieszczane na drzwiach gabinetów wykładowców. Ponadto, wykładowcy chętnie oferują konsultacje zdalne przy użyciu technik kształcenia na odległość. Studenci, za pośrednictwem takich spotkań, mogą uzupełnić bądź nadrobić treści omawiane na zajęciach. Oprócz tego na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie Dziekan lub Prodziekan Wydziału Agrobiotechnologii, ustalają własne godziny konsultacji w których studenci mogą indywidualnie zgłaszać swoje sprawy.

Na Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie działa Samorząd Studencki, którego przedstawiciele są aktywnymi członkami Komisji Stypendialnych, Komisji ds. Oceny Jakości Kształcenia, a także biorą udział w posiedzeniach Senatu. Samorząd Studencki posiada odpowiednio wyposażone biuro i budżet, niezbędne do swoich działań. Co roku przedstawiciele grupy studentów, przy pomocy Dziekana Wydziału organizują szkolenia z praw i obowiązków studenta, dla nowo przyjętych kolegów i koleżanek. Na wniosek Rady Uczelnianej Samorządu Studenckiego powoływana jest Wydziałowa Komisja Stypendialna i Odwoławcza Komisja Stypendialna na początku każdego roku akademickiego.

Studenci otrzymują także wsparcie ze strony kadry administracyjnej poprzez pomoc w zakresie spraw formalnych. Godziny funkcjonowania Dziekanatu są w pełni dostosowane do potrzeb studentów, bowiem zostały ustalone w porozumieniu z Samorządem Studentów UP. Oprócz tego, istnieje możliwość kontaktu w formie telefonicznej lub mailowej. Studenci mają możliwość oceny współpracy z pracownikami dziekanatu w postaci ankiet. Warto podkreślić, że respondenci regularnie wskazują w ankietach na wysokie kompetencje, przychylność i miłą obsługę pracowników administracyjnych. Przeprowadzana analiza jest kontrolowana przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, a raport oraz wnioski przedstawiane są podczas posiedzenia Kolegium Wydziału.

Uczelnia systematycznie monitoruje i ocenia różnorodne formy wsparcia, w tym skuteczność istniejących rozwiązań dotyczących wsparcia studenckiego oraz stopień zadowolenia z nich wśród interesariuszy wewnętrznych. Działania te stanowią podstawę do podejmowania działań naprawczych, widzianych z perspektywy studentów. Studenci mają możliwość przekazywania swoich uwag i postulatów bezpośrednio do Władz Uczelni i Wydziału, a także za pośrednictwem Samorządu Studenckiego.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia zapewnia wsparcie w zakresie naukowym, materialnym, organizacyjnym i dydaktycznym z uwzględnieniem specyfiki kierunku rolnictwo. Nauczyciele akademicy udzielają konsultacji dzięki którym, studenci mogą uzupełnić wiedzę i wyjaśnić wszelkie wątpliwości. Studenci z niepełnosprawnościami otrzymują wsparcie od Uczelni w ramach działań Biura ds. Osób z Niepełnosprawnością, a także spotkań informacyjno-adaptacyjnych organizowanych na początku każdego roku akademickiego. Studenci są motywowani do osiągania lepszych wyników poprzez stypendia Rektora, a także zachęceni są do działalności naukowej poprzez udział w konferencjach i możliwość prezentacji na nich swoich prac. Władze Uniwersytetu stale monitorują proces kształcenia, starając się w ten sposób ulepszyć jakość studiowania. Problemy zgłaszane przez studentów, rozwiązywane są zarówno formalnie, zgodnie z procedurami Uczelni, jak i nieformalnie. Studenci mają możliwość składania swoich uwag bezpośrednio do Władz Uczelni lub Samorządu Studenckiego. Działania prowadzone na kierunku rolnictwo wzbogacają kształcenie, czyniąc je kompleksowym, co wpływa na jakość studiowania oraz daje studentom i absolwentom wiele możliwości rozwoju w karierze zawodowej związanej z ich kierunkiem.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Informacja o studiach jest dostępna publicznie dla szerokiego grona odbiorców, w sposób gwarantujący łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Głównymi kanałami dostępu do informacji o studiach na kierunku rolnictwo jest strona internetowa Uczelni i Biuletyn Informacji Publicznej. Strona www Uczelni została stworzona według najnowszych technik i zawiera automatyczny kontrast, który ułatwia

korzystanie z niej dla osób z niepełnosprawnością wzrokową. Informacje udostępniane przez stronę internetową Uczelni i Wydziału, zawierającą ważne treści zarówno dla kandydatów, studentów, wykładowców, jak i przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego. Uczelnia przykładą dużą wagę do jasności i przejrzystości prezentowanych kryteriów rekrutacji na kierunku rolnictwo.

Lp.	Zapewnienie informacji na stronach internetowych	TAK/NIE
1.	Sylwetka absolwenta (cele kształcenia, w tym wskazanie obszarów zatrudnienia/branż zawodowych i możliwości dalszego kształcenia).	TAK
2.	Przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe	TAK
3.	Zasady rekrutacji	TAK
4.	Zasady potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza szkolnictwem wyższym	TAK
5.	Zasady uznawania efektów uczenia się uzyskanych w szkolnictwie wyższym	TAK
6.	Kierunkowe efekty uczenia się	TAK
7.	Aktualne programy studiów	TAK
8.	Sylabusy	TAK
9.	Kompletność sylabusów	TAK
10.	Zasady przeprowadzania i zaliczania praktyk zawodowych	TAK
11.	Zasady dyplomowania (kryteria merytoryczne)	TAK
12.	Erasmus+	TAK
13.	MostAR	TAK
14.	Informacje o wykładowcach (w tym godziny konsultacji i możliwości kontaktu)	TAK
15.	Harmonogram zajęć	TAK
16.	Regulamin studiów	TAK
17.	Pomoc materialna i sprawy bytowe	TAK
18.	Informacje dla studentów z niepełnosprawnością	TAK
19.	Biuro Karier	TAK
20.	Dane dotyczące losów zawodowych absolwentów	TAK
21.	Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zapewnienia jakości kształcenia (w tym o wyniki ankietyzacji studentów).	TAK

Strona internetowa zawiera ważne informacje dotyczące m.in.: celu kształcenia, kompetencji oczekiwanych od kandydatów, warunków przyjęcia na studia i kryteriów kwalifikacji kandydatów. Można tam znaleźć wykaz i wzory dokumentów wymaganych na studiach, harmonogram rekrutacji, informacje o opłatach, a także informacje dotyczące nauczania zdalnego. Treści dla studentów i kandydatów na studia przekazywane są także za pośrednictwem portali społecznościowych, takich jak Facebook i Twitter. Na stronie internetowej Wydziału można znaleźć informacje dotyczące opiekunów poszczególnych lat na kierunku rolnictwo, a także aktualne sylabusy. Pracownicy dydaktyczni i studenci komunikują się ze sobą za pośrednictwem poczty elektronicznej w domenie - uczelnianej. Na stronie dostępna jest także informacja o osobach, które odpowiadają za jakość kształcenia na Uczelni. W Biuletynie Informacji Publicznej można znaleźć m.in.: programy studiów, plany zajęć, informacje dotyczące wsparcia oferowanego przez Uczelnię, czy też informacje o organizacji roku akademickiego, regulamin studiów, praktyk studenckich czy też wytyczne dotyczące procedury dyplomowania. Na stronie internetowej Wydziału można znaleźć informacje dotyczące m.in.: wydziałowej rady studentów, kół studenckich, programów Erasmus+ i MostAR, wsparcia socjalnego oraz pomocy osobom z niepełnosprawnościami. Informacje zamieszczane na stronie internetowej są aktualne, kompletne i przejrzyste.

Za aktualność informacji zamieszczonych na stronie www Uczelni odpowiada specjalny zespół Redaktorów. Redaktorzy wydziałowi są zobowiązani do monitorowania aktualności treści dotyczących wydziału, zaś redaktorzy Pozawydziałowi i Administracyjni prowadzą strony jednostek o szczególnym znaczeniu dla działalności Uczelni i wybranych jednostek administracyjnych. Aktualność i czytelność treści zamieszczanych na stronie www Uczelni podlega regularnej ankietyzacji. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach, ofercie dla kandydatów oraz procesie rekrutacji.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia gwarantuje łatwość dostępu do strony internetowej, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem. Informacje na temat programu studiów, procesu nauczania i uczenia się, przyznawanych kwalifikacjach, zasadach rekrutacji na studia oraz opcjach kontynuowania edukacji na kierunku rolnictwo są dostępne publicznie dla szerokiego grona odbiorców. Są one aktualne, kompleksowe, jasne i dostosowane do potrzeb różnych grup odbiorców, w tym osób z niepełnosprawnością wzrokową. Aktualność i czytelność treści zamieszczanych na stronie www Uczelni podlega ocenie formalnej tzn. za pomocą ankietyzacji, a także nieformalnej, czyli możliwości zgłoszenia swoich uwag ustnie do osób odpowiedzialnych za aktualność treści na stronie internetowej Uczelni.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Zapewnienie najwyższej jakości kształcenia należy do podstawowych działań Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Obowiązująca polityka jakości kształcenia jest zgodna ze Strategią Rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na lata 2019-2030 oraz zapisami prawa powszechnie obowiązującego. Zawarte w Strategii zadania priorytetowe zalecają stałe doskonalenie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia (WSZJK). Na Uczelni funkcjonuje Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia, wprowadzony Uchwałą Senatu Nr 53/2019-2020 z dnia 28 lutego 2020 r. w sprawie wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. W oparciu o powyższą Uchwałę, WSZJK obejmuje trzy obszary działania: ocenę, zapewnienie i doskonalenie jakości kształcenia na poziomie Uczelni, Wydziałów

i poszczególnych kierunków studiów. Działaniem objęci są: pracownicy, studenci, doktoranci, uczestnicy studiów podyplomowych oraz inne osoby spoza Uniwersytetu realizujące zajęcia dydaktyczne. Nadzór nad funkcjonowaniem Systemu na szczeblu Uczelni sprawuje Prorektor ds. Studenckich i Dydaktyki, a na szczeblu Wydziału i kierunku Dziekan.

Zgodnie z Uchwałą Senatu WSZJK jest kompleksowy i obejmuje następujące działania: a) analizę jakości procesu kształcenia, b) badanie karier zawodowych absolwentów oraz opinii interesariuszy zewnętrznych w zakresie przygotowania absolwentów do pracy zawodowej i dostosowania efektów uczenia się do aktualnych potrzeb rynku pracy, c) opracowanie wytycznych dla wydziałowych komisji ds. jakości kształcenia w zakresie: a. analizy zgodności kierunku studiów ze strategią Uczelni oraz potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczymi Uczelni, b. sposobów weryfikacji osiągniętych przez studenta efektów uczenia się, organizacji i warunków prowadzenia zajęć, c. prawidłowego przyporządkowania punktów ECTS do modułu, d. opracowania metod doskonalenia programu studiów, d) weryfikację i opracowanie metod doskonalenia jakości obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego w zakresie kontaktów z pracownikami Uczelni oraz działania systemów informatycznych.

W celu realizacji działań na poziomie Uczelni Rektor powołuje Pełnomocnika Rektora ds. Jakości Kształcenia i Uczelnianą Komisję ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia, której przewodniczącym jest Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia. Komisja ta jest powoływana przez Rektora na okres kadencji (Zarządzenie Rektora Nr 98 z dnia 24 września 2020 r.). W skład Komisji wchodzi 2 Zespoły: Zespół ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia (11 osób) i Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia (12 osób). W skład każdego Zespołu wchodzi przedstawiciele poszczególnych wydziałów i przedstawiciele studentów wskazani przez RUS.

Do zadań Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia należą: a) opracowanie polityki oraz procedur składających się na strukturę zarządzania jakością w ramach WSZJK, b) opracowanie wzorów dokumentacji WSZJK, c) przedstawienie Rektorowi propozycji działań mających na celu doskonalenie procesu kształcenia, d) przedstawienie na Senat Uczelni corocznych sprawozdań z efektów funkcjonowania WSZJK, e) ciągłe doskonalenie WSZJK, f) wsparcie i monitorowanie działań wydziałowych komisji ds. Jakości kształcenia, w tym przekazywanie rekomendacji działań na rzecz doskonalenia jakości kształcenia.

Na poziomie Wydziału Dziekan, na czas trwania swojej kadencji, powołuje Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, wspierając działania Dziekana w zakresie zapewnienia jakości kształcenia, w składzie: Prodziekan jako przewodniczący, co najmniej 5 nauczycieli akademickich zatrudnionych na wydziale, przedstawiciel studentów wskazany przez wydziałową radę samorządu studentów.

Do głównych zadań Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia należy m.in.: a) wskazywanie metod doskonalenia kształcenia, w tym organizacji i warunków prowadzenia zajęć dydaktycznych, metod i form kształcenia, sposobów weryfikacji efektów uczenia się, prawidłowego stosowania i przyporządkowania punktacji ECTS, b) wspieranie rad programowych kierunków studiów, c) opiniowanie nowotworzonych i doskonalonych programów studiów, d) opracowanie metod doskonalenia obsługi administracyjnej procesu dydaktycznego, e) działanie zgodne z opracowanym harmonogramem w zakresie doskonalenia jakości kształcenia, f) monitoring działań wynikających z rekomendacji UKdsDiZJK na wydziale, g) analiza metod i form kształcenia oraz sposobów weryfikacji efektów uczenia się osiągniętych przez studenta, h) analiza dostosowania efektów uczenia się do wymogów rynku pracy, i) ocenianie poziomu merytorycznego jakości prac dyplomowych oraz

prawidłowości przeprowadzania egzaminu dyplomowego, j) koordynowanie ankietyzacji dotyczącej studenckiej oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne, k) analiza wyników oceny jakości kształcenia, l) coroczne przedstawianie Dziekanowi, kolegium wydziałowemu, oraz Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia rezultatów oceny jakości kształcenia na wydziale i przedstawianie zaleceń dotyczących planu naprawczego dla poprawy jakości kształcenia, ł) publikowanie na stronie wydziału corocznych rezultatów oceny jakości kształcenia. Nadzór organizacyjny i administracyjny nad procesem kształcenia sprawuje Dziekan i Prodziekan. Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia, wdrażany i monitorowany przez Wydziałową Komisję ds. Jakości Kształcenia, zapewnia nadzór nad jakością kształcenia na kierunku rolnictwo oraz kompetencjami i zakresem odpowiedzialności osób w zakresie ewaluacji i doskonalenia jakości kształcenia. Odbywa się to na każdym poziomie, formie i etapie, w tym w procesie dyplomowania w oparciu o Wydziałową Księgę Systemu Zapewnienia Jakości Kształcenia.

Na poziomie kierunku studiów Rektor powołuje Rady Programowe. W skład Rady Programowej wchodzi nie mniej niż 7 i nie więcej niż 11 członków, przedstawiciele wszystkich dyscyplin naukowych, do których przyporządkowano kierunek studiów oraz przedstawiciel studentów. Aktualnie w skład Rady Programowej Kierunku Rolnictwo wchodzi: 5 nauczycieli akademickich, w tym przewodnicząca Rady i czterech członków oraz 2 przedstawiciele studentów. Do zadań Rady Programowej Kierunku Rolnictwo należy m.in.: a) projektowanie i doskonalenie programu studiów, b) dbałość o właściwą realizację i wysoki poziom procesu kształcenia, c) kształtowanie właściwej dla kierunku studiów sylwetki absolwenta zgodnej z zakładanymi efektami uczenia się, d) właściwy dobór modułów i form zajęć dydaktycznych, e) analiza opisu poszczególnych modułów pod kątem osiągania kierunkowych efektów uczenia się, eliminowania powtarzających się treści oraz prawidłowego przypisywania punktów ECTS, f) określenie właściwych dla kierunku pod względem metodologicznym i merytorycznym zasad i kryteriów oceny prac dyplomowych i przebiegu egzaminu dyplomowego, g) współpraca z interesariuszami zewnętrznymi ocenianego kierunku studiów.

W celu uzyskiwania informacji służących doskonaleniu jakości kształcenia opracowano i wdrożono szereg procedur (instrukcji) zgodnych z założeniami Wydziałowej Księgi Zapewnienia Jakości Kształcenia. Dotyczą one zarządzania dydaktyką oraz wzorów ankiet, takich jak: 1) ankieta studenta w zakresie oceny wypełniania obowiązków dydaktycznych przez nauczyciela akademickiego, 2) ankieta dyplomanta, 3) ankieta absolwenta, 4) arkusz hospitacyjny oceny pracy nauczyciela akademickiego. Wprowadzone procedury porządkują, regulują i optymalizują wszystkie aspekty procesu kształcenia co wskazuje, że WKdsJK odgrywa aktywną i twórczą rolę w tworzeniu wysokiej jakości kształcenia na kierunkach funkcjonujących na Wydziale Agrobiotechnologii, w tym na kierunku rolnictwo. Opracowane procedury stanowią formę instrukcji i obejmują: weryfikację efektów uczenia się na Wydziale; współpracę Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym; gromadzenie i udostępnianie informacji o jakości kształcenia; przeprowadzanie hospitacji zapewnienie jakości kadry dydaktycznej; przeprowadzanie ankietyzacji; praktyki zawodowe; ocenę bazy materialnej i dydaktycznej, okresową weryfikację instrukcji; procesu dyplomowania i ocenę jakości prac dyplomowych; procesu dyplomowania, prowadzenia egzaminu dyplomowego oraz oceny jakości projektów inżynierskich dla cykli kształcenia rozpoczynających się od roku akademickiego 2019/2020; weryfikację modułów; wyboru zajęć fakultatywnych; oceny mobilności studentów w zakresie wymiany krajowej i międzynarodowej. Każda z tych instrukcji jest dokładnie opisana z uwzględnieniem celu, odpowiedzialności, przedmiotu i zakresu działań. Przyjęte przez Wydział procedury pozwalają na prawidłowe funkcjonowanie Wewnętrznego Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia. Jest on

skonstruowany w sposób właściwy, zawiera elementy umiejscowione na odpowiednich szczeblach zarządzania jakością i zapewnia prawidłowy nadzór nad procesem kształcenia na kierunku rolnictwo. Na początku roku akademickiego tworzony jest harmonogram działań w zakresie doskonalenia jakości kształcenia na Wydziale Agrobiotechnologii. Zespół oceniający PKA dokonał weryfikacji realizacji przedstawionego harmonogramu działań i stwierdził, że jest on realizowany i opracowywane są dokumenty związane z tymi działaniami.

Projektowanie, zmiany oraz zatwierdzanie programu studiów na kierunku rolnictwo są prowadzone w sposób formalny, zgodnie z wytycznymi w zakresie tworzenia programów studiów w Uniwersytecie Przyrodniczym w Lublinie. Nowy program studiów oraz zmiany dokonywane już w programach realizowanych przygotowuje Rada Programowa, która wspierana jest w swoich działaniach przez WKdsJK i ściśle współpracuje z Dziekanem. Prowadzi stały monitoring kierunkowych planów studiów, ze zwróceniem szczególnej uwagi na dostosowanie formy zajęć (wykłady, audytoria, laboratoria, ćwiczenia terenowe, lektoraty) do modułu, przeprowadza analizy uzyskanych efektów uczenia się w powiązaniu z liczbą godzin dla modułu, a także dba o prawidłowe przyporządkowanie punktów ECTS w kontekście osiągania przedmiotowych efektów uczenia się. W każdym roku akademickim Rada Programowa dokonuje przeglądu programu studiów, przeprowadza weryfikację efektów uczenia się i podejmuje decyzje o ewentualnych zmianach. Propozycje zmian mogą zgłaszać nauczyciele akademicy, studenci oraz interesariusze zewnętrzni, a w szczególności przedstawiciele pracodawców. Nauczyciele akademicy odpowiedzialni za realizację przedmiotów mogą proponować zmiany mające na celu poprawę osiągania zakładanych efektów uczenia się. Proponowane zmiany mogą wynikać m.in. z analizy potrzeb rynku, osiągania zaplanowanych efektów uczenia się oraz wymagań i potrzeb studentów. Uwagi studentów dotyczą modułów zawartych w planie studiów, obciążenia dydaktycznego, treści programowych oraz wykorzystania środków i metod przez prowadzących zajęcia. Istotny wpływ na proces doskonalenia i realizację programu kształcenia mają studenci uczestniczący w pracach Rady Programowej ocenianego kierunku oraz Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Prowadzone są także systematyczne konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym dotyczące dostosowania programu studiów do oczekiwań pracodawców, aktualnych potrzeb i wymogów rynku pracy, przygotowania do pracy zawodowej i mają one charakter formalny bądź nieformalny (w tym "Dni Kierunku"). Proponowane zmiany i uwagi są przekazywane do Dziekana, który kieruje je do Rady Programowej i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Ponadto, corocznie prowadzona jest analiza ankiet dyplomantów, których wyniki zostają uwzględnione w działaniach związanych z doskonaleniem programu kształcenia. Program podlega opiniowaniu przez Wydziałową Radę Samorządu Studentów i Kolegium Wydziału. Po pozytywnym zaopiniowaniu Dziekan przedkłada program Rektorowi z wnioskiem o skierowanie pod obrady Senatu. Senat podejmuje uchwałę w sprawie ustalenia programu studiów dla kierunku, po uzyskaniu pozytywnej opinii Uczelnianej Komisji ds. Dydaktyki i Zarządzania Jakością Kształcenia. Plany studiów przedkładane są do akceptacji Prorektora ds. Studenckich i Dydaktyki. W projektowaniu i doskonaleniu programu studiów uwzględniane są osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, w tym narzędzia i techniki kształcenia na odległość. Podczas zajęć z *cyfryzacji rolnictwa* w ramach pracy grupowej studenci mają za zadanie opracować projekt dla wybranego gospodarstwa rolnego. Część prac przy projekcie będzie wykonywana w czasie zajęć stacjonarnych, a ponadto zostały utworzone w chmurze (MS Office 365 – w MS Word) dokumenty współdzielone, na których studenci mogą pracować w domu. Dla tej grupy została również utworzona grupa na MS Teams jako platforma wymiany informacji, a na OneDrive studenci mają utworzony katalog, w którym prowadzący umieszcza materiały do wykładów. Ponadto w procesie zwiększania umiejętności cyfrowych w programie studiów duży nacisk kładziony jest na

umiejętność wykorzystywania specjalistycznych programów do wprowadzania i analizy danych. Niektóre tematy realizowane w trakcie modułów są prowadzone z użyciem, np. tabletów oraz łączny internetowych celem korzystania z specjalistycznych aplikacji, np. program WINPASZ (I st. - *fizjologia i żywienie zwierząt*) do układania i analizowania dawek pokarmowych dla poszczególnych grup produkcyjnych zwierząt. W ramach zajęć z *obsługi subwencji rolniczych* studenci opracowują i wypełniają (każdy indywidualnie), zgodnie z obowiązującymi w danym roku zasadami, wnioski o płatności obszarowe zgodnie z aplikacją e-wniosek. Opracowują również niezbędne załączniki graficzne. Przygotowują też wnioski o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne zgodnie z obowiązującymi zasadami wypełniania. Na zajęciach z *projektów unijnych* studenci (każdy indywidualnie) przygotowują wniosek do Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, nt.: „Edukacja ekologiczna oraz harmonogram planowanych wydatków - budżetowanie projektów zgodnie z obowiązującą aplikacją i procedurą w danym roku finansowania w WFOŚiGW”. Na zaliczenie obowiązuje wersja elektroniczna lub papierowa. Na zajęciach z *organizacji i ekonomiki gospodarstw* obliczana jest wielkość ekonomiczna gospodarstwa rolnego potrzebna do składania niektórych wniosków do ARiMR, ale służy też do klasyfikacji gospodarstw rolnych według zasad obowiązujących we wszystkich krajach UE (Wspólnotowej Typologii Gospodarstw Rolnych). Wykorzystywany jest do tego celu kalkulator SO udostępniony na stronie internetowej. W ramach zajęć *programy rolnośrodowiskowe* studenci korzystają z aplikacji, pt. „Formularz dokumentacji siedliskowej”, pobieranej ze strony internetowej ARiMR, niezbędnej do otrzymania płatności w ramach interwencji Rolno-środowiskowo-klimatycznej na lata 2023-2027. Z kolei na zajęciach z *programu rozwoju obszarów wiejskich* studenci korzystają z aplikacji „Plan działalności rolnośrodowiskowej”, niezbędnej w pracy doradcy rolnośrodowiskowego. Na zajęciach wykorzystywane są również poglądowe filmy dydaktyczne dotyczące prezentowanych treści przygotowywane samodzielnie przez kadrę dydaktyczną, np. w ramach zajęć: *rośliny zielarskie, produkcja i jakość ziół, szczegółowa uprawa roślin zielarskich* – prezentujące poszczególne rośliny zielarskie w warunkach polowych.

Rada Programowa ocenia także zgodność kwalifikacji nauczycieli akademickich uczestniczących w procesie dydaktycznym pod względem spójności dorobku naukowego z prowadzonymi zajęciami zgodnie z procedurą.

Coroczne uchwały Senatu regulują zasady rekrutacji na wszystkie kierunki studiów prowadzonych na Uczelni. Zasady rekrutacji na kierunek rolnictwo określa Uchwała Senatu Nr 56/2021-2022 z dnia 24 czerwca 2022 r. w sprawie określenia warunków, trybu oraz terminu rozpoczęcia oraz zakończenia rekrutacji na pierwszy rok studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych magisterskich w UP w Lublinie w roku akademickim 2023-2024.

Ocena osiągnięcia założonych efektów uczenia się na kierunku rolnictwo prowadzona jest na bieżąco, na podstawie analizy uzyskanych przez studentów ocen końcowych w kolejnych terminach sesji, analizy średniej ze studiów i oceny na dyplomie oraz analizy ankiety dyplomanta i studenta. Po zakończeniu ankietyzacji w danym semestrze, nauczyciele akademicy mają wgląd do wyników własnej oceny na indywidualnym koncie w systemie Wirtualny Dziekanat. Zgodnie z procedurą Rada Programowa kierunku opracowuje i przekazuje do WKdsJK raport z oceny efektów i jakości kształcenia zawierający informacje dotyczące realizowanych efektów uczenia się w minionym roku akademickim. Ponadto, w ramach bieżącego monitorowania określa zgodność tematów prac dyplomowych, głównie pod kątem zgodności tematyki ze specyfiką kierunku studiów. Monitorowaniem oraz okresowym przeglądem programu studiów zajmuje się również Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia, która po zakończonych egzaminach dyplomowych dokonuje oceny jakości prac dyplomowych pod kątem

zgodności tematu z realizowanym kierunkiem studiów, zgodności treści z jej tytułem oraz struktury pracy dyplomowej. Dokonuje też analizy i weryfikacji recenzji oraz oceny prac dyplomowych sporządzonych przez promotora i recenzenta. Taka procedura stanowi zapewnienie wysokiej jakości prac dyplomowych przygotowywanych przez studentów.

Każdego roku Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje Raport z doskonalenia jakości kształcenia, który jest prezentowany i zaopiniowany przez Kolegium Wydziału, a po zatwierdzeniu przez Dziekana i Kolegium przekazywany Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki i zamieszczany na stronie internetowej Wydziału. Za pośrednictwem członków Kolegium Wydziału wnioski oraz zalecenia wynikające z Raportu przekazywane są nauczycielom akademickim. Raport opracowany jest na podstawie: analizy i oceny wyników ankiet studentów, analizy i oceny wyników ankiet dyplomantów, informacji o hospitacjach oraz kontaktach ze środowiskiem społeczno-gospodarczym. Zespół oceniający zapoznał się z Raportem opracowanym w roku akademickim 2021/2022, w szczególności z działaniami podjętymi w odniesieniu do kształcenia na kierunku rolnictwo. Analizując jakość prac dyplomowych Wydziałowa Komisja stwierdziła, że wartość merytoryczna ocenianych prac była wysoka. Tematy prac dyplomowych były adekwatne do ich treści i wykazywały odpowiedni poziom szczegółowości. Komisja sformułowała jednak pewne zalecenia dla promotorów i studentów odnośnie charakteru prac inżynierskich - niektóre z nich nie były pracami projektowymi tylko eksperckimi, stąd zaleciła dokładne przedstawianie wymagań na zajęciach seminaryjnych. Zespół oceniający dokonał oceny przygotowanych projektów i prac dyplomowych magisterskich stwierdzając, że spełniają wymogi stawiane projektom na studiach pierwszego stopnia i pracom magisterskim na studiach drugiego stopnia. Hospitacje zajęć dydaktycznych prowadzone są zgodnie z procedurą określoną na Uczelni. W ocenianym okresie wszystkie hospitowane osoby zostały wysoko ocenione przez swoich przełożonych. Podobnie pracę nauczycieli akademickich ocenił zespół oceniający PKA, hospitując wyznaczone zajęcia dydaktyczne. Z analizy stopnia osiągnięcia założonych efektów uczenia się na ocenianym kierunku wynika, że większość studentów zdała egzamin lub uzyskała zaliczenie w pierwszym terminie (średnio od 84,9% na studiach niestacjonarnych drugiego stopnia do 92,4% na studiach stacjonarnych drugiego stopnia). Analiza ankiet dotyczących studenckiej oceny nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku rolnictwo wykazała, że najwyższą oceniono przygotowanie nauczyciela do zajęć dydaktycznych (ocena 4,93), a kolejne kryteria oceny pracy nauczyciela uzyskały następujące noty: postawa interpersonalna i stosunek nauczyciela do studenta – ocena 4,77, terminowość, punktualność i efektywność wykorzystania czasu – ocena 4,88, jasność kryteriów i obiektywność oceniania – ocena 4,85, dobór treści i umiejętność przekazu – ocena 4,81. Absolwenci studiów stacjonarnych bardzo wysoko ocenili współpracę z promotorem w trakcie przygotowywania pracy dyplomowej. Równie wysoko ocenili zgodność praktyki zawodowej z realizowanym kierunkiem studiów. Ogólna ocena jakości kształcenia na kierunku jest także odzwierciedleniem jakości kontaktów studentów z pracownikami Dziekanatu oraz kompetencji tych pracowników, na 10 studentów, 9 wskazało ocenę bardzo dobrą. Zdecydowana większość absolwentów uznała, że ukończony kierunek jest godny polecenia.

Interesariusze wewnętrzni, zarówno nauczyciele akademicy, jak i studenci, mają realny wpływ na program studiów. Wszystkie zmiany w programie studiów opiniuje Samorząd Studencki. Studenci kierunku rolnictwo mają możliwość oceny realizacji zajęć dydaktycznych, wykorzystując anonimową ankietę, a także przekazywania swoich uwag podczas spotkań z opiekunami lat czy przedstawicielami władz Wydziału. Rada Programowa zasięga również opinii studentów na temat realizacji procesu kształcenia. Na przykład zorganizowano spotkanie ze studentami II roku studiów stacjonarnych, które

miało na celu uzyskanie opinii na temat modyfikowanego planu studiów, a także prowadzonych przedmiotów, ich treści, prowadzących zajęcia nauczycieli akademickich oraz propozycji ewentualnych zmian. Zebrane opinie studentów zostały przekazane prowadzącym, których dotyczyły sugestie, co pozwoliło poprawić jakość kształcenia. W semestrze zimowym roku akademickiego 2022/2023 na jednym ze swoich zebrań Rada Programowa przeanalizowała wyniki sondażu jaki został przeprowadzony wśród studentów III i IV roku studiów pierwszego stopnia i studentów II roku studiów drugiego stopnia. Studenci w formie anonimowej ocenili program zajęć oraz przedstawili swoje propozycje zmian, zgodnie ze swoimi oczekiwaniami. Zwrócili uwagę na zbyt mały wymiar godzinowy niektórych przedmiotów kierunkowych związanych m.in. z ochroną roślin, stosowaniem środków ochrony roślin, nawożeniem roślin. Zaproponowali wprowadzenie praktycznych treści przedmiotowych z modułów: *projekty unijne, unijne doradztwo rolnicze, analizy instrumentalne*. Zdaniem studentów treści programowe wybranych przedmiotów są bardzo podobne i należy je zaktualizować. Ponadto, według oceny studentów wymiar godzinowy przedmiotów ogólnych jest zbyt duży i należałoby go zmniejszyć na rzecz przedmiotów praktycznych/kierunkowych. Jednocześnie członkowie Rady Programowej przeanalizowali obowiązujące efekty uczenia się i program studiów pierwszego i drugiego stopnia. Stwierdzili, że przyjęte efekty uczenia się są sformułowane bardzo ogólnie i nie uwzględniają wszystkich kompetencji, które powinien osiągnąć absolwent kierunku rolnictwo. Zdaniem członków Rady Programowej efekty kształcenia powinny zostać uszczegółowione i uzupełnione o nowe kompetencje, dostosowane do trendów i potrzeb w nowoczesnym rolnictwie oraz wymagań stawianych fachowcom z branży rolniczej na rynku pracy. Stwierdzili również, że plan studiów nie spełnia wymogów Uchwały Senatu Nr 13/2019-2020 z dnia 29 listopada 2019 r. dotyczącej przygotowania i doskonalenia programu studiów wyższych w UP w Lublinie w odniesieniu do liczby punktów ECTS z przedmiotów wybieralnych. Ponadto, zgodnie stwierdzili, że uwagi studentów wypowiedziane na Konferencji "Dni Kierunku", dotyczące planu studiów i wymiaru godzinowego niektórych przedmiotów są w wielu przypadkach słuszne i należy je uwzględnić w planach studiów. Studenci zgłosili konieczność zwiększenia liczby godzin z przedmiotów specjalistycznych dotyczących uprawy roli i roślin, techniki rolniczej, ochrony roślin, a zmniejszenia wymiaru godzinowego przedmiotów ogólnych i podstawowych. Zaproponowali też przeniesienie przedmiotu *dokarmianie doliście roślin* z grupy przedmiotów fakultatywnych do grupy przedmiotów obligatoryjnych. Na kolejnych zebraniach członkowie Rady Programowej dokonali zmian w liczbie i treściach kierunkowych efektów uczenia oraz zmian w planach studiów dotyczących przesunięć realizacji przedmiotów prowadzonych na studiach pierwszego i drugiego stopnia. Na wniosek nauczyciela akademickiego do planu studiów drugiego stopnia wprowadzono przedmiot fakultatywny *cyfryzacja w rolnictwie*.

Rada Programowa prowadzi konsultacje z otoczeniem społeczno-gospodarczym w zakresie osiągnięcia efektów uczenia się i programu studiów oraz jego dostosowanie do rynku pracy. Konsultacje realizowane są w ramach posiedzenia Kolegium Wydziału i Rad Programowych, indywidualnych rozmów członków Rady z przedstawicielami interesariuszy lub innych spotkań, np. w trakcie "Dni Kierunku". Rada Programowa Kierunku Rolnictwo zwraca się do interesariuszy zewnętrznych o wyrażenie opinii dotyczącej przygotowania teoretycznego i praktycznego studentów ocenianego kierunku. Z przeprowadzonych konsultacji osoba prowadząca sporządza sprawozdanie i przekazuje je przewodniczącemu Wydziałowej komisji ds. Jakości Kształcenia. Władze Wydziału po uzyskaniu opinii interesariuszy, jeśli zachodzi taka potrzeba, wprowadzają działania doskonalące. Na przykład jeden z interesariuszy zaproponował zwiększenie liczby godzin i wprowadzenie do programu studiów zajęć związanych z uprawą roślin małoobszarowych: *rośliny zielarskie, rośliny warzywne, rośliny jagodowe*. Interesariusze zewnętrzni deklarowali również chęć współpracy, m.in. w formie

prowadzenia wspólnych prac badawczych, działań edukacyjnych oraz organizacji nieodpłatnych praktyk i staży dla studentów kierunku rolnictwo.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w ramach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia prowadzi monitoring wyników zewnętrznych jakości kształcenia dokonanych przez Polską Komisję Akredytacyjną. Sprawozdania opracowane na podstawie raportów powizytacyjnych PKA uwzględniają najczęściej powtarzające się uwagi i zalecenia oraz dobre praktyki. Doświadczenia z wizyt PKA są omawiane i dyskutowane na posiedzeniach Kolegium Wydziału i Rad Programowych poszczególnych kierunków studiów. Uwagi PKA są dokładnie analizowane i wdrażane, co służy doskonaleniu jakości kształcenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wypracowana i wdrożona na Wydziale Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie polityka jakości i funkcjonujący wewnętrzny system zarządzania jakością kształcenia w sposób przejrzysty i uporządkowany określają formalno-organizacyjne ramy pozwalające na projektowanie, zatwierdzanie programu studiów oraz ocenę i doskonalenie jakości kształcenia. Prowadzone jest bieżące monitorowanie i systematyczny przegląd wszystkich aspektów programu studiów na podstawie miarodajnych i wiarygodnych informacji oraz źródeł z udziałem interesariuszy wewnętrznych, w tym studentów, a prowadzona współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym zapewnia udział interesariuszy zewnętrznych. W ramach wewnętrznego systemu zarządzania jakością kształcenia monitorowany jest stopień osiągania zakładanych efektów uczenia się. Monitorowanie programu kształcenia prowadzone jest na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia. System podlega regularnej ocenie skuteczności funkcjonowania i doskonalenia w ramach przeglądu w każdym roku akademickim. W trakcie przeglądów dokonuje się weryfikacji skuteczności struktur, procesów i narzędzi zarządzania jakością kształcenia funkcjonujących na Wydziale, a także zasobów niezbędnych do prowadzenia kształcenia na ocenianym kierunku. Na podstawie tych przeglądów każdego roku Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia przygotowuje Raport z doskonalenia jakości kształcenia, który jest prezentowany i zaopiniowany przez Kolegium Wydziału, a po zatwierdzeniu przez Dziekana i Kolegium przekazywany Prorektorowi ds. Studenckich i Dydaktyki i zamieszczany na stronie internetowej Wydziału. Wdrożone w ramach systemu działania powiązane są w sposób usprawniający przepływ informacji pomiędzy studentami, nauczycielami akademickimi, osobami zaangażowanymi w proces doskonalenia jakości kształcenia oraz władzami Uczelni i Wydziału. W opinii zespołu oceniającego PKA działania w zakresie polityki jakości są bardzo efektywne, a wnioski i sugestie interesariuszy, po przedyskutowaniu są niezwłocznie wdrażane w życie.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Nie stwierdzono dobrych praktyk

Zalecenia

Nie sformułowano zaleceń